

iINTERVALLi

Musiikkikirjastoalan yhteinen julkaisu

2/2022





Sisältö 2/2022

- 3 [Pääkirjoitus: Viimeinen sammuttaa valot musiikkiosastolta?](#)
Tiina Tolonen
- 4 ["Osaa ajatella tulevaisuuden näkymiä eri toimijoiden kautta" – tuntiopettajan tunnustuksia ja opiskelijoiden oivalluksia musiikkikirjastotyön kurssista](#)
Jarkko Rikkilä
- 8 [Interview with IAML President Pia Shekhter](#)
Maaria Harviainen ja Pia Shekhter
- 11 [Sotilassoittokunnan nuotistonhoitaja muuttuvaisessa maailmassa – haastattelussa Rea Nyholm](#)
Ilkka Mikkola ja Rea Nyholm
- 17 [Pomohaastattelu III: Päivi Savinainen, Kuopio ja Yleisten kirjastojen neuvosto](#)
Heikki Poroila ja Päivi Savinainen
- 19 [Ivarin syyspuhuri](#)
- 20 [BAAC:n konferenssi Tallinnassa 28.10.2022](#)
Aku-Pekka Kurjenniemi
- 22 [IAML 2022 Prahassa](#)
Jaska Järvilehto
- 24 [Tutkija Sanna Raninen ja musiikkikirjojen kulttuurihistoria reformaation jälkeisessä Ruotsin valtakunnassa](#)
Jaska Järvilehto ja Sanna Raninen
- 26 [Henrik Summanen ja kulttuuriperintöorganisaatioiden digitaalinen transformatio](#)
Jaska Järvilehto ja Henrik Summanen
- 30 [Musiikkikirjat, tiedonhaku ja verkko](#)
Heikki Poroila
- 33 [Huipputarjous](#)
Pauliina Isomäki
- 34 [Mitä tapahtui Tanskan musiikkikirjastoyhdistykselle?](#)
Tiina Tolonen, Anders Cato ja Øjvind Harkamp

Musiikkikirjastoalan yhteinen julkaisu

Julkaisija Suomen musiikkikirjastoyhdistys ry

26. vuosikerta 2022

ISSN 1796-7392

© Kirjoittajat ja kuvaajat 2022

Päätoimittaja Tiina Tolonen
Toimitussihteeri Jaska Järvilehto
Toimittajat Maaria Harviainen
Ilkka Mikkola
Tuomas Peltari

Intervalli julkaistaan vuonna 2022 kahtena verkkolehtenä. Lehti on maksutta luettavissa ja ladattavissa osoitteessa intervalli.fi.

Intervallin yksittäisiä artikkeleita voi lukea ja kommentoida blogissa Musiikki kuuluu kaikille musiikkikuuluukaikille.musiikkikirjastot.fi.

Yhteys toimitukseen:
intervallilehti@gmail.com

Viimeinen sammuttaa valot musiikkiosastolta?



Teksti ja kuva Tiina Tolonen, päätoimittaja

Viime heinäkuussa tullut tieto Tanskan musiikkikirjastoyhdistyksen lakkauttamisesta herätti minut miettimään, minkälainen musiikkikirjastojen tulevaisuus ylipäänsä on. Muistoissa oli kirkkaana aiemmin keväällä Akepiken järjestämä Ääniä tulevaisuudesta 2 -koulutuspäivä, johon minäkin pääsin kuunteluoppilana osallistumaan.

Koulutuspäivässä tuli ilmi, kuinka laaja erilaisten asioiden kenttä musiikkikirjastotyössä on. Lyhyessä ajassa on koettu monenlaisia muutoksia tiloissa, palveluissa, työkaluissa ja -välineissä kuten myös ihmisten tavoissa käyttää kirjastoa. Tietopalvelukin muuttuu aina vaan haasteellisemmaksi. Kun lukee kirjastoihin liittyvää uutisointia voi havaita, että suurinta huolta koetaan ja kannetaan yleensä kuitenkin vain niiden kokoelmista tai tiloista, ei heistä, jotka palvelua tuottavat ja viime kädessä kokoelmat asiakkaille lainattavaksi järjestävät.

Monen musiikkikirjastolaisen työura on pitkä, kevään koulutuspäivässä kuultiin muistoja aina 1980-luvulta saakka. Tämän perusteella voisi olettaa, että ihmiset ovat viihtyneet työssään, voineet hyvin ja halunneet tehdä sitä olosuhteista huolimatta. Muisteluissa kuultiin paljon hyviä asioita, mutta myös syvää huolestuneisuutta siitä, että kaikenlaiset resurssien leikkaukset näyttävät kohdistuvan kirjastoissa juuri musiikkiaineistoon ja tätä kautta myös musiikkikirjastotyöhön perehtyneeseen henkilökuntaan. Ydinosaamiseen ei ole enää mahdollista keskittyä ja kun vanha kaarti eläköityy, ei uusia osaajia ole tarjolla. Samalla katoaa myös valtava määrä hiljaista tietoa, erityisesti paikallisuuden suhteen. Ihan kaikkea kun ei Googlekaan kerro...

Mitä sitten seuraa tästä kierteestä? Väsymystä, turhautumista, pettymyksiä ainakin. Olen joutunut omakohtaisesti näiden asioiden kanssa painimaan ja tiedän, ettei niistä välttämättä ole helppo puhua vaan helposti ryhtyy syylistämään itseään asioista, joihin ei pysty tai on vaikea vaikuttaa. Samalla on myös helppo muuttua välinpitämättömäksi ja lamaantua, kulkea kuin zombi työpäivästä toiseen. Valitettavasti vaan silmät sulkemalla tai kääntämällä selkä ei saada ratkaisua mihinkään asiaan.

Olisiko siis aika olla välillä huolissaan muustakin kuin rakennuksista tai kokoelmista ja suunnata katse heihin, joiden ansiosta kirjasto on mitä se on? Ilokseni huomasin, että Suomen Kirjastoseuran mentorointiohjelman pääteema keväällä 2023 on työhyvinvointi / hyvinvoiva yhteisö. Ohjelmaa varten on kerätty ideoita syksyn kuluessa ja toivon, että moni on halunnut olla siihen vaikuttamassa. Mikään ei muutu, ellei sanonnan mukaisesti ”nosteta kissaa pöydälle”. Soteuudistuksen myötä puhutaan entistä enemmän ihmisten kulttuurihyvinvoinnista, johon olennaisena osana kuuluvat kansalaisten laadukkaat kirjastopalvelut. Voisiko soteuudistukseen kuulua myös hyvinvoivat kirjastoammattilaiset? ■

Musiikkikirjastotyö-kurssin aikataulu

1. osio	15.02.2022 14.15 - 17.00 Teams	Toteutus, historia ja musiikkisisällöt kirjastoissa	Osiossa käydään läpi kurssin tavoitteet ja sisältö, suoritustavat ja arvostelu. Sisällöllisesti pureudutaan työn historiaan sekä erilaisiin musiikkisisältöihin.
2. osio	22.02.2022 14.15 - 17.00 Teams	Musiikin kuvailu ja erilaiset palvelumuodot	Osiossa tutustutaan musiikkiaineiston erityispiirteisiin ja aineiston kuvailuun. Lisäksi puhutaan monikanavaisesta asiakaspalvelusta, tiedonhausta ja -lähteistä. Vieras: Tuomas Pelttari (Musiikkikirjastot.fi)
3. osio	08.03.2022 14.15 - 17.00 Teams	Musiikkikirjastojen asiakkaat ja muuttuva osaaminen	Osiossa esitellään erilaisia tapoja tyypitellä musiikkikirjastojen potentiaalisia asiakasryhmiä. Muuttuva toimintaympäristö edellyttää muuttuvaa osaamista.
4. osio	15.03.2022 14.15 - 17.00 Teams	Tulevaisuus, kumppanuudet ja harjoitustyön ohjeet	Osiossa pohditaan musiikkikirjastojen tulevaisuuden näkymiä, kumppanuuksia ja palveluiden markkinoinnin ja somen roolia musiikkikirjastotyössä. Vieraat: Kalle Lehtinen & Janne Hertell (Tampereen kaupunginkirjasto, bändipaja-hanke)
5. Harjoitustyö	15.3. - 18.4.2022	2-3 hengen ryhmissä tehtävä harjoitustyö. Aiheena musiikkikirjastotyön tulevaisuus	★ Harjoitustyön aiheet ja ohjeet tarkennetaan 15.3. sessiossa ★ Tavoitteena on ideoida mahdollisuuksia musiikkikirjastoille kuullun, nähdyn ja opitun pohjalta, noin 1 kuukausi aikaa työn tekemiseen itsenäisen kehittämistyön harjoittelu kuukauden aikana ★ Opettaja tavattavissa sparraussessiossa Teamsissä 29.3. klo 14.00 - 16.00 ja 5.4. klo 14.00 - 16.00 - kutsut lähetetään erikseen ★ Laaditaan tiivis esitys, pecha kucha erilaisten skenaarioiden pohjalta ★ 20 kuvaa, 20 sekuntia ajastettuna - yhteensä 6 min. 40 sek.
6. Esittely ja keskustelu	19.04.2022 14.15 - 17.00 Teams	Harjoitustöiden esittäminen, opponointi ja keskustelu	Osiossa esitellään harjoitustyöt vuorojen mukaan. Lisäksi käydään läpi tentin rakenne. Sisällöllisesti voidaan pohtia lisää uusien kulutustapojen vaikutusta.
7. Lopputentti ja palaute	26.04.2022 14.15 - 17.00 Teams	Tentti ja palautesessio	Osiossa palautetaan tenttivastaukset ohjeiden mukaan ja keskustellaan opitusta palautesession merkeissä.

"Osaa ajatella tulevaisuuden näkymiä eri toimijoiden kautta" – tuntiopettajan tunnustuksia ja opiskelijoiden oivalluksia musiikkikirjastotyön kurssista

Teksti Jarkko Rikkilä¹

Seinäjoen ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelualan valinnaisiin opintoihin on sisältynyt jo usean vuoden ajan musiikkikirjastotyön kurssi. Toimin kurssin opettajana kahtena viime vuotena. Opettajana toimimisen myötä sain mahdollisuuden tutustua kirjastoalan tulevaisuuden ammattilaisten toiveisiin ja ajatuksiin musiikkikirjastotyön näkymistä. Käsitys musiikkikirjastotyön uusista palveluista ja koko toiminnasta saattaa olla etäinen, joten tavoitteena oli luoda uskoa siihen, miksi musiikki kuuluu kirjastoon – ehkä jopa enemmän kuin koskaan. Lisäksi tavoitteena oli antaa opiskelijoille kuva uudesta musiikkiosaamisesta: Mitkä ovat eteenpäin katsovan ja kokeilevan musiikkikirjasto-osaajan ominaisuuksia?

¹ koordinaattori, Tampereen kaupunginkirjasto - alueellinen kehittämissihtööri

Muuttuva musiikkikirjastotyö edellyttää ymmärrystä historiasta, representatioista, asiakkaista ja tulevaisuudesta

Työskentelen tällä hetkellä PiKe-kehittämiskirjastoalueen (AKE Tampere - Pirkanmaa ja Keski-Suomi) koordinaattorina. Ajattelen, että kehittämiskirjaston ydintehtävä liittyy asiakaslähtöisen kirjasto-osaamisen parantamiseen. Aikaisemmin olen työskennellyt kirjastonhoitajana, projektityöntekijänä, osastonjohtajana ja palvelupäällikkönä Tampereen kaupunginkirjastossa. Pääkirjasto Metson musiikkiosastolla saimme esimerkiksi OKM:n myöntämän Vuoden kirjastokehittäjä -palkinnon vuonna 2015.

Vuoden 2021 ja 2022 -kurssit olivat laajuudeltaan 5 opintopisteen arvoisia. Ne järjestettiin etäopetuksena keväällä, helmikuusta toukokuuhun. Tämän vuoden toteutuksessa kontaktikerrat toteutettiin Teams-alustalla erilaisia vuorovaikutteisia työkaluja, kuten Jamboardia ja Flingaa hyödyntäen. Kontaktikertojen tukena opetuksessa oli Moodle-oppimisolusta, jossa jaettiin aineistoja, järjestettiin tehtävämuotoisia keskusteluja sekä jaettiin musiikkikirjastovinkkejä ja muita kurssilla käytettäviä materiaaleja.

Opintosisältöjen taustalla oli kolme keskeistä teemaa, jotka mielestäni vaikuttavat tulevaisuuden musiikkikirjastoissa edellytettäviin tietoihin ja taitoihin. Ensiksi musiikki- ja mediakenttä on valtavassa muutoksessa, toiseksi äänitetyn musiikin kuluttaminen on vahvasti verkossa ja kolmanneksi itse osaaminen on musiikkikirjastoissa, kuten kirjastoissa yleisestikin, muutoksessa. Osaamisen pohja koostuu jatkossa enemmän tietyistä perustaidoista sekä kyvykkyyksistä sopeuttaa omaa osaamista muuttuvaan toimintaympäristöön. Ydinajatuksenani oli opettajana tarjota opiskelijoille tiettyjä perusasioita, mutta ennen kaikkea innostaa pohtimaan ja ideoimaan tulevaa.

Sisällöllisesti kurssi rakentui neljästä palasesta: Yhteensä neljästä tietopuolisesta peruspaketista ja niihin liittyvistä tehtävistä, tulevaisuuden musiikkipalveluita käsittelevästä pienryhmätyöstä ja harjoitustöiden esittelytilaisuudesta sekä tentti- ja palautesessiosta. Ensimmäisellä kontaktikerralla pohdimme esimerkiksi edelleen ainutlaatuisen *Kirjasto-levyn* asiakastarinoita, musiikkikirjastojen näkyvyyttä *Soundi*-lehdessä, peilasimme musiikkikirjastodiskursseja **Sanna Taljan** väitöskirjan pohjalta tähän päivään ja tutustuimme muutaman alan pioneerin, kuten **Pekka Gronowin** ja **Heikki Poroilan** alalle tuomiin vaikutteisiin. *Ääniä tulevaisuudesta – musiikki, kirjastot ja mahdollisuudet* -julkaisumme tuli luonnollisesti mainittua keskeisenä kurssin lähdeaineistona!

Jarkko Rikkilä ja Tuomas Pelttari. Jarkon kuva: Juliaana Grahni



Toiseen kokoontumiseen pyysin vieraaksi **Tuomas Pelttarin** kertomaan *Musiikkikirjastot.fi*-palvelusta ja avaamaan Suomen musiikkikirjastoyhdistyksen toimintaa. Kakkososan aiheena olivat musiikin erilaiset representaatiot, musiikkiaineiston erityispiirteet ja kuvailu. Lisäksi puhuimme näiden vaikutuksista musiikkikirjaston asiakaspalveluun, tiedonhakuun ja yleisesti käytettävissä oleviin lähteisiin.

Kolmannessa osiossa käsiteltiin Helsingin yliopiston kirjaston palvelumuotoiluhankkeen asiakastyypittelyjä ja musiikkikirjastojen asiakkaita esimerkiksi Helsingin kaupunginkirjaston ja **Lea Tastulan** jäsenysten pohjalta. Neljänteen osioon kutsuin mukaan **Kalle Lehtisen** ja **Janne Hertellin** Tampereen kaupunginkirjastosta kertomaan Soundi ja Visio -harrasteloista. Viimeisen tieto-osion aiheena oli tulevaisuus: kumppanuudet, palveluiden markkinointi ja somen merkitys muuttuvassa musiikkikirjastotyössä.

Opiskelijoiden näkökulma musiikkikirjastotyöhön: odotukset, kokeileminen ja kurssilla saadut oivallukset

Minkälaisia olivat sitten puolestaan opiskelijoiden odotukset musiikkikirjaston kurssille ja mitä kurssin mittaan opittiin? Vaikka kurssin tavoitteet, sisällöt ja arvioinnin kriteerit mietitään ennen kurssia, olen pitänyt hyvänä vaihtoehtona kartoittaa alkuun avoimesti opiskelijoiden odotusarvoja kurssin painotuksista. Odotuksissa näkyy yleisesti monenlaista. Opiskelijat kaipaavat sekä traditionaalisempia painotuksia esimerkiksi kuvailutiedosta että avointa pohdintaa vaikkapa musiikkikirjastojen tulevaisuuden asiakkaista.

Musiikkikirjastotyö näyttäytyy usealle opiskelijalle tuntemattomalta kirjastosubstanssilta, josta halutaan tietää lisää. Musiikkikirjastojen historian pääkohdat, nykytilanne ja tulevaisuudennäkymät saattavat olla useille tulevilla kirjastoammattilaisille tuntemattomia. Musiikkiaineiston erityispiirteet, musiikkisanasto, genret sekä luonnollisesti nuottiaineisto ja niiden lukutaito herättävät monessa kysymyksiä. Perinteen ymmärryksen ja sisältöjen erityisyyden lisäksi opiskelijat ovat kiinnostuneita musiikkikirjastojen identiteetin uudelleen määrittelystä suoratoistopalveluiden ajassa ja kirjastojen roolin kirkastamisesta harrastusmahdollisuuksien tarjoajana. Opiskelijoidenkin ajatuksissa musiikki kuuluu kirjastoon, nyt vain on määriteltävä toimintaa uudelleen.

Miten sitten voisimme herätellä ihmisten omaa ajattelua siinä, että uusia uria palveluiden kehittämiseen lähdettäisiin hakemaan entistä rohkeammin? Parin viime vuoden kurssin yhteydessä olemme toteuttaneet pienryhmissä harjoitustyön, jossa pohditaan musiikkipalveluiden tulevaisuutta jonkin ilmiön tai teeman valossa. Ilmiöitä ja teemoja ovat olleet esimerkiksi tiedonhaun ja kuvailun tulevaisuus, harrastamisen ja oppimisen tukeminen, hyvinvointivaikutukset, musiikkikirjasto kunnan musiikkiskenen osana, suositteluosaaminen tai tapahtumat ja kumppanuudet. Kulttuuri elää musiikissa ja musiikki elää kulttuurissa.

Opiskelijoiden tekemät harjoitustyöt ja fantastiset pecha kucha -esitykset yhteisessä tilaisuudessa antoivat jälleen tänä keväänä uskoa siihen, että alamme on vahvoissa käsissä! Voisi olla paikallaan työelämässikin miettiä ja tutustua johonkin kehittämisen kohteeseen palanen kerrallaan ja pyrkiä tiivistämään tulokset tiiviiksi jäsennykseksi. Ajattelen, että tiivistämisen taito on erityisen tärkeää viestimisessä vaikkapa kuntapäättäjien sekä asiakkaiden, ja erityisesti tulevaisuuden asiakkaiden suuntaan. Jos nostaisin esimerkkinä omat 12-vuotiaat tyttäreni esille potentiaalisina musiikkikirjastojen asiakkaina: Mitä kirjastojen musiikkipalveluita tarjoaisin heille?

KOKEMUKSELLISUUS



Näin opettelevana tuntiopettajana erityisesti yksi palaute on jäänyt erityisesti mieleeni. Erään opiskelijan mukaan kurssilla oli hyvää ”opiskelijoiden yksilöllinen huomioiminen”. Ehkä tämä pätee moneen! Voimme toki huomioida työyhteisöissä erilaisten työntekijöiden merkityksen tulevaisuuden musiikkipalveluille, mutta toisaalta voisimme nähdä kirjastot ja kirjastojen musiikkipalvelut erityisinä toimijoina, jotka elävät ajassa ja heijastelevat ympäröivän kulttuurin liikkeitä. Tuntuu, että musiikkikirjastotyö-kurssin merkitys kiteytyy optimismiin luomisessa.

”Tästä sai kivasti itseluottamusta musiikkiosastolla työskentelyyn, ihan asiakaspalvelutilanteisiinkin.”

”Kurssi vahvisti rohkeampaa ajattelutapaa kirjaston palveluista ja mahdollisuuksista.”

”Osaa ajatella tulevaisuuden näkymiä eri toimijoiden kautta.”

Nämä vapaapalautteet luovat henkeä siihen, että toivottavasti musiikkikirjastotyö säilyy ja kehittyy osana kirjastoalan koulutusta. ■

Interview with IAML President Pia Shekhter

Questions Maaria Harviainen ● Answers Pia Shekhter

When did you attend your first international IAML conference?

I attended my first IAML conference back in 1990. It took place in Boulogne-Billancourt, France and I will never forget the deep impression it made on me. I started my employment at the Academy of Music, Gothenburg University, in 1986 so I had only worked as a music librarian for four years at that time. The conference was a real eye opener and I am very grateful that I had this experience so early in my career. My participation was possible thanks to a grant from the Swedish IAML Branch (Svenska musikbiblioteksföreningen, SMBF). I take this opportunity to inform my Finnish colleagues that IAML offers financial support through the Cohen Family Charitable Fund: [The Liesbeth Hoedemaeker-Cohen Fund & The H. Robert Cohen / RIPM Fund for IAML Congress Travel Application](#) are both open to all members of IAML, with priority given to individual members who are attending their first or second congress.

What was it that attracted you to IAML?

The thing that attracted me most, and still does, is the camaraderie within IAML. It is a great comfort belonging to a friendly community with colleagues who share your values and beliefs. As a music librarian you often work alone, so it is a great support to communicate with people who know exactly what you are talking about and are happy to share their expertise. The fact that IAML is an international organization that includes music librarians from all kinds of libraries makes it truly exciting to be a member.

You have held many different positions in IAML. Could you describe which has been the most interesting one?

I must honestly answer that all of the different positions I have held within IAML have been equally interesting and rewarding, in different ways.

I have been involved in the work of IAML during my entire working life. At first as Secretary of the Swedish IAML Branch for ten years and then as Chair. As Secretary I had the good fortune to work side by side with **Anders Lönn** and **Veslemöy Heinz**, which was very inspiring. Both of them had been Presidents of the international Association, so Swedish members have had close ties to "big IAML" for a long time. In fact, it goes back all the way to 1959, when **Folke Lindberg** from Sweden was President of IAML. Working on the Swedish board as a "new professional" was instructive and, in addition, a lot of fun. I am, of course, still a devoted member of SMBF, which celebrates its 70th anniversary in 2023.

Due to the generosity of my employer at the Music Academy, I had the privilege of attending several international conferences, and eventually took on the role as Secretary and then Chair of the Libraries in the Music Teaching Institution Branch (now the branches are called "Sections"). Further training of music librarians had always been close to my heart and in these two positions I had the opportunity to put together conference sessions that hopefully were useful for members working in conservatoires. Prominent issues during these

Pia Shekhter koosti IAMLin 70-vuotisesta historiasta aikajanan, joka oli esillä IAMLin vuoden 2022 kongressissa Prahan kaupunginkirjastossa. Kuva: Jaska Järvilehto



days were artistic research and the Bologna process, which prompted librarians to become pedagogues.

In 2010 I was elected Secretary General (SG) of IAML. It was a daunting challenge and I must admit that I was not quite aware of what was expected of me when I applied. I am so grateful for my eight years as SG, even if it was at times rather exhausting. I am sure our present SG, **Anders Cato** (also from Sweden), can testify to this! My time in office happened to coincide exactly with the years we were busy creating "the Future of IAML". The process stretched over a period of many years and involved plenty of members. The goal was to make IAML more agile and transparent which eventually led to restructuring of the Association. We also aimed to modernize it and introduced electronic voting, digital access to our journal *Fontes* and other things that the members had been asking for. As SG I was heavily involved in this work, which gave me a valuable insight into our Association. Being the Secretary General of IAML brings you into close contact with the membership, which is very nice. A former SG (later President), **Roger Flury**, used to call himself an "enabler", and that is how I perceived my mission, as well.

Since 2020 I have been the President of IAML, about which I feel deeply honoured. As President I am responsible for IAML's strategy, together with the other Board members. It is a great source of satisfaction for me to be able to contribute the experience I have amassed over the years. I have two principal aims during my three years in office. The first is to focus on IAML's twenty-five national branches – the backbone of our Association. There is so much to gain from greater communication and cooperation between the branches. My second aim is to increase IAML's visibility, especially among other related professional associations. After thinking for a long time, I ended up with the following presidential motto: *Together we advocate for the importance of our work and reach out with confidence and professional pride.*

There has been quite a lot of discussion within the Finnish Music Library Association about the future of music libraries. What is the future of public or city libraries and their music departments, and what is the role of libraries in music teaching institutions?

Instead of a specialized music department, there is nowadays a more general media department in many public libraries in Finland. University libraries in Finland rarely specialize in music only, about which my own University of the Arts Library is a good example.

Has there been discussion inside IAML about the change in music libraries? Is the change somehow global? Has the change affected the work and activities in IAML in some ways?

Many changes have taken place in the world around us that challenge how we work as music librarians. Several members have been affected in a tangible way. I can mention my own library as an example. It closed last summer and merged with the Humanities Library, within the Gothenburg University Library. I am not sure whether or not this is a global development (although I expect so), but it is certainly an unfortunate trend in Europe and in the USA. When it comes to public libraries, there has been a gradual dismantling of music departments, partly due to a decreasing demand for CDs among the patrons. There is regrettably often a lack of understanding within library managements when it comes to the particular needs of music materials and the importance of specialized staff. The IAML Board is fully aware of the many issues that need to be addressed and strategic matters are high on the agenda. We wish to get as much input as possible from the members and on 18 October we organized the first ever online meeting IAML Members Meet the Board. Important forums for discussions are also the Forum of Sections (and the Sections themselves), the Forum of National Representatives, as well as the Committees. The relatively recently established Advocacy Committee has a special relevance in this context.

If someone is interested in following your example and working with IAML activities or governance, what would be your advice to them?

I encourage all members who have thought about participating in the work on the international level to do so. I have always found it tremendously gratifying to be involved in the discussions and the decision making that make our organization and profession progress. Elections take place every three years for members of the Board: one President-Elect and four Vice Presidents. The next election happens in the spring of 2023. Officers of Institutional Sections or Subject Sections take place the year after, in the spring of 2024. Institutional Sections bring together members working in the same professional field or type of institution: Archives and Music Documentation Centres, Broadcasting and Orchestra Libraries, Libraries in Music Teaching Institutions, Public Libraries and Research Libraries. The Subject Sections focus on different types of library activity: Audio-Visual Materials, Bibliography, Cataloguing and Metadata, and Service and Training. If you would like to start a little bit more cautiously you could volunteer to join one of IAML's many Committees. Examples of Committees that have a special significance for the Association are the Advocacy Committee, the Membership Committee and the Outreach Committee. [You can find a presentation of the different Sections and Committees here.](#)

Welcome to share and learn! ■

Sotilassoittokunnan nuotistonhoitaja muuttuvaisessa maailmassa – haastattelussa Rea Nyholm

Kysymykset ja kuvat Ilkka Mikkola ● Vastaukset Rea Nyholm

Suomessa on monenlaisia kirjastoja ja näissä kirjastoissa viljalti erilaisia työtehtäviä, mutta harva kirjastoalan ihminen päätyy työskentelemään Puolustusvoimiin. Tasavallan presidentin edustusorkesterin, Kaartin soittokunnan, nuotistonhoitaja **Rea Nyholm** on kuitenkin ollut ”armeijan leivissä” jo 17 vuoden ajan. Tuumimme Intervallin toimituksessa, että hänen työhönsä olisi sängen mielenkiintoista tutustua. Kävi ilmi, että Reasta onkin jo tehty artikkeli Intervalliin, vuonna 2009 häntä jututti **Jaakko Lind**. Päätimme tehdä uuden jutun teemalla ”muutos”. Miten nuotistonhoitajan työ on muuttunut 13 vuodessa? Mikä pitää työn yhä innostavana, kun työuraa samassa työpaikassa on takana 17 vuotta? Entä onko Puolustusvoimien edustussoittokunnan toiminnassa tapahtunut muutoksia pandemian raskauttamalle 2020-luvulle tultua?

Rea Nyholm on koulutukseltaan kirjastomerkonomi ja ennen nykyistä työtään työskennellyt mm. Helsingin Pop & Jazz Konservatorion kirjastossa. Työt Kaartin soittokunnassa hän aloitti vuonna 2005. Realla on takanaan myös musiikkiopintoja huilun- ja pianonsoitosta.

Kaartin soittokunta on 42-henkinen Suomen Puolustusvoimien edustussoittokunta, se esiintyy Puolustusvoimien tilaisuuksien lisäksi valtiollisissa edustustilaisuuksissa kuten valtiovierailuilla ja Tasavallan presidentin itsenäisyyspäivän vastaanotolla. Sotilasmusiikin ja valtiovierailujen yhteydessä soitettavien kansallishymnien ohella orkesteri esittää konserteissaan sekä viihde- että taidemusiikkia.

Kaartin soittokunnan monipuolinen osaaminen eri musiikkilajien saralla on kasvattanut yleisöpohjaa eri suuntiin, ja merkittävät taiteelliset saavutukset ovat nostaneet soittokunnan valtakunnallisten päälehtien kulttuurisivuille. Yli 200-vuotisen historiansa aikana soittokunnan kapellimestarien ja soittajien toiminta on vaikuttanut myös muuhun suomalaiseen puhallinmusiikkiin, niin ammattilais- kuin harrastajaorkestereiden ohjelmistoihin ja esitystapoihin.



Rea Nyholm Kaartin soittokunnan nuottiarkistossa.

Mitä kaikkea työhösi kuuluu nykyisin? Mikä työnkuvassa on muuttunut 13 vuodessa?

Tärkein työtehtäväni on konserttinueottien valmistus soittajille ja kapellimestareille. Saatua tiedoksi tulevan konserttiohjelman kapellimestarilta, etsin kaikki tarvittavat teokset teostietokannastamme. Jos jokin teos puuttuu omista kokoelmistamme, selvitän sen saatavuuden ensin muista sotilassoittokunnista ja lainaan sen käyttöömmme, tai hankin ostamalla omaan kokoelmaamme. Osa teoksista voi olla saatavilla ainoastaan vuokraamalla, jolloin teoksesta laaditaan vuokrasopimus. Kun tarvittava ohjelmisto on käsillä, tarkistan teosten soitinkokoonpanot ja informoin niistä soittajia. Tämän jälkeen ryhdyn valmistamaan nuotteja soittokuntoon. Tähän kuuluu mm. sujuvien sivunkääntöjen tarkistus - joskus kustantajilta lipsahtaa sivunkääntö keskelle fraasia, jolloin nuottiin editoidaan kuvankäsittelyohjelmalla uudet sivunkäännöt taukotahtien kohdalle.

Muita työhön kuuluvia tehtäviä aineiston käyttöönoton ja hankinnan lisäksi on teostietokannan ylläpito (aineiston luettelointi), aineiston järjestäminen, huolto sekä lainaus. Kaartin soittokunta toimii puolustusvoimien keskusnuotistona, joten meiltä lainataan paljon nuottimateriaalia muihin sotilassoittokuntiin. Ohjaan myös sotilassoittokuntien nuotistojen välistä kokoelmatyötä.

Työhöni kuuluu kaikkien esitettyjen teosten raportointi Teostolle sekä tarvittaessa nuotinkirjoitus. Nuotistossa uusitaan tarpeen mukaan vanhoja käsinkirjoitettuja teoksia nuotintamalla ne puhtaaksi nuotinkirjoitusohjelmilla. Kaartin soittokunnassa on käytössä nuotinkirjoitusohjelmista sekä Finale että Sibelius. Käytän työssäni molempia.

Työssäni ovat lisääntyneet valtakunnalliset tehtävät. Aiemmin pääpaino työtehtävissä oli Kaartin soittokunnan soittotoiminnan tukeminen, mutta nyt rinnalla kulkee lähes yhtä tärkeänä koko puolustusvoimien nuotistohenkilöstön koulutus- ja ohjaamisvastuu. Siihen kuuluu mm. valtakunnallisten ohjeiden (mm. luettelointi) laatiminen sekä uusien työmenetelmien ja -tapojen kehittäminen ja käyttöönotto.

13 vuotta sitten kokoelmassanne oli n. 7500 nimekettä, joista 95 % oli luetteloitu sähköiseen tietokantaan. Mikä on tilanne nykyisin? Entä mikä kirjastojärjestelmä teillä on käytössä?

Valtaosa Kaartin soittokunnan kokoelmista on luetteloitu sähköiseen tietokantaan. Ainoastaan vain pieni osa kamarimusiikkiteoksista on vielä luetteloinnissa. Kokoelmassamme on luetteloituna noin 9700 nimekettä.

Teimme äskettäin yhteishankinnan puolustusvoimien URHO joukko-osastokirjastojen kanssa ja otimme vuoden 2022 alussa käyttöömmme KVKOHA kirjastojärjestelmän. Se on vapaan ja avoimen lähdekoodin lisenssillä toteutettu järjestelmä. Sotilassoittokuntien järjestelmä on nimeltään Hopeatorvi ja se toimii kaikkien puolustusvoimien nuotistojen yhteistietokantana. Kaikkiaan nimekkeitä yhteistietokannassa on noin 27 000.

Kertoisitko luokitusjärjestelmästäne.

Puolustusvoimien soittokunnilla on ollut nuotistoissaan käytössään oma luokitusjärjestelmänsä, jonka syntyajasta minulla ei valitettavasti ole tietoa. Käsittääkseni tuo luokitusjärjestelmä on otettu käyttöön kuitenkin jo hyvin varhaisessa vaiheessa ja sen avulla nuotit on järjestetty hyllyihin pääasiassa musiikinlajin mukaan. Hyllyluokkia ovat mm. Alkusoitot, kansallishymnit, marssit sekä tanssimusiikki. Noita musiikinlajiluokkia on kymmenen, ja ne on tarvittaessa jaoteltu pienempiin alaluokkiin lisäämällä kirjaimia hyllyluokan perään,



Kirjastojärjestelmän ohella käytössä ovat nuotinkirjoitus- ja kuvankäsittelyohjelmat.

mm. hyllyluokka 06 (marssit) jakautuu kolmeen alaluokkaan: 06a (konserttimarssit), 06b (kävelymarssit), sekä 06c (kunniamarssit). Nuotit sijoitetaan hyllyluokkiin saapumisjärjestyksessä juoksevilla numeroinnilla.

Näiden kymmenen pääluokan lisäksi on sittemmin tullut tarve luetteloida mm. kamarimusiikki omiin luokkiinsa ja tuota perinteistä kymmenen musiikinlajiluokkaa on sitten kukin soittokunta laajentanut tarpeidensa mukaan. Kaartin soittokunta otti omaan kamarimusiikkiluokitukseensa mallia Sibelius-Akatemian kamarimusiikkiluokitukselta, jossa luokituksen määrittelee sävellysten esittävä kokoonpano. Kamarimusiikkiteokset on sijoitettu omiin hyllyluokkiinsa päätekijän mukaan aakkosissa. Olemme pyrkineet täydentämään melko suppeahkoa luokitusjärjestelmäämme lisäämällä tietueisiin riittävästi asiasanoja.

Onko Kaartin soittokunnan toiminnassa tapahtunut merkittäviä muutoksia? Onko soittokunnan rooli pysynyt vuosien saatossa samana, kuten 13 vuotta sitten arvelit?

Vuosien 2012-2015 puolustusvoimauudistuksessa silloisista 13 soittokunnasta lakkautettiin seitsemän. Soittokunnat muutettiin viideksi suursoittokunnaksi, joista kolme on puolustushaarasoittokuntia. Lakkautettujen soittokuntien nuottikokoelmat siirrettiin osaksi nykyisten soittokuntien kokoelmia. Tuo ajanjakso sisälsi paljon kokoelmatyön ohjausta, kun kokoelmia siirrettiin ja samalla siivottiin. Nykyiset sotilassoittokunnat ovat Kaartin soittokunta, Laivaston soittokunta, Rakuunasoittokunta, Lapin sotilassoittokunta, Ilmavoimien soittokunta sekä Puolustusvoimien varusmiessoittokunta.

Sinänsä Kaartin soittokunnan toiminta ei ole mielestäni merkittävästi muuttunut. Soittokuntamme tärkein tehtävä on edelleen valtiolliset edustustilaisuudet, joiden lisäksi ylläpidämme puhallinmusiikin tuntemusta ja konsertoimme esittäen sekä suomalaista että ulkomaista puhallinmusiikkia.

Ajattelit 13 vuotta sitten, että silloin uudistetut puolustusvoimien palvelukseen palkkaamisen perusteet saattaisivat kääntää soittokuntaan hakeutuvien naisten määrän laskuun. Onko naisten osuus soittokunnasta muuttunut? Onko naispuolisten varusmiesten määrässä näkynyt muutosta?

Itse asiassa yleiseen vapaaehtoisen asepalvelukseen hakeneiden naisten määrä on viime vuosina kasvanut. Myös Kaartin soittokunnassa naisten osuus soittajista on kasvanut.

On myös enemmän sääntö kuin poikkeus, että soittokunnassa palvelevissa varusmiehissäkin on nykyään mukana naisia, yleisesti vähintään yksi per saapumiserä. Tämä mahdollistaa osaltaan sen, että soittokuntaan töihin hakevia naissoittajia on riittänyt.

Varusmiessoittokunnassa palvelevilla varusmiessoittajilla on nykyisin mahdollisuus suorittaa palvelus myös jousisoittimilla - tämä lisäys perinteisiin puhallinorkesterisoittimiin on tullut vasta viime vuosina laajemmalti mahdolliseksi.

Olet työskennellyt samassa työpaikassa 17 vuotta. Mitä ajatuksia sinulle herää, kun mietit kuluneita vuosia? Kuinka olet välttänyt liiallisen rutinoitumisen? Mitkä piirteet työssäsi tekevät siitä innostavan vuodesta toiseen? Entä mitä hyötyjä näet pitkässä työurassa samassa työpaikassa?

Kaartin soittokunnan nuotistossa työskentely on hyvin monipuolista ja poikkeaa monin tavoin vaikkapa sinfoniaorkestereiden nuotiston hoidosta. Koska työtehtäviä on monia erilaisia, ei liiallista rutinoitumista täällä pääse tapahtumaan! Oltuani Kaartin soittokunnassa kymmenen vuotta töissä, minulle tarjoutui mahdollisuus vuoden viransijaisuuteen Suomen kansallisoopperan nuotistossa. Tuon vuoden aikana sain uusia kokemuksia toisentyypissä orkesterissa työskentelystä. Pidin oopperalla työskentelystä hyvin paljon, mutta palasin myös mielelläni takaisin Kaartin soittokuntaan. Ajattelen, että opin tuon vuoden aikana monia uusia työskentelytapoja, joita olen nyt omassa työyhteisössäni päässyt hyödyntämään. Pitkä työura samassa työpaikassa tuo työntekoon tiettyä varmuutta, mutta mielestäni aina kannattaa käydä tuulettumassa, jos mahdollisuuksia vain siihen on.

Melko pian oopperalta palattuani jäin äitiysvapaalle – silloinkin siirryin siis hieman toisentyypisen työnantajan palvelukseen! Tämäkin poissaolo nykyisestä työstäni teki varmasti osaltaan hyvää, ja olen nauttinut hoitovapaalta palattuani entistä enemmän työskentelystä Kaartin soittokunnassa.

Totesit, että Kaartin soittokunnan nuotistossa työskentely poikkeaa esimerkiksi sinfoniaorkestereiden nuotistohoidosta. Kertoisitko hieman tästä?

Perinteisesti sinfoniaorkesterit esiintyvät kerran viikossa syys- ja kevätkausiensa ajan. Tämä tarkoittaa noin 40:ä konserttiohjelmaa vuodessa. Konserteissa esitettävät ohjelmistot suunnitellaan ja konserttiohjelmat julkaistaan yleisölle hyvissä ajoin ennen konserttikauden aloitusta. Tämä tarkoittaa yleensä myös riittävää valmistautumisaikaa nuotistohoitajalle. Kaartin soittokunnalla puolestaan esiintymisiä on vuositasolla useita satoja, joista varsinaiseen konserttitoimintaan lukeutuvia on noin 20.

Useimmat soittokunnan konsertit koostuvat lyhyehköistä teoksista, jolloin esitettäviä sävellyksiä voi yhdessä konsertissa olla parikin kymmentä. Perinteinen sinfoniaorkestereiden konsertti koostuu yleensä noin kolmesta teoksesta: alkusoitosta, konsertosta tai muusta solistisesta numerosta sekä sinfoniasta. Soittokunnan esiintymisten suunnittelusykli on

Osana Rean työtä on koko puolustusvoimien nuotistohenkilöstön koulutus- ja ohjaamisvastuu.



hyvin paljon lyhyempi kuin sinfoniaorkestereilla, jolloin konserteissa tarvittava nuottimateriaalikin selviää yleensä varsin myöhäisessä vaiheessa.

Soittokunnan muut esiintymiset ovat pääasiassa varuskunnallisia tapahtumia tai valtiollisia edustustehtäviä, ja niihin lukeutuvat erilaiset paraatit, marssit, siunaustilaisuudet sekä taustamusiikkitilaisuudet. Yhden viikon aikana esiintymisiä voi hyvinkin olla vaikkapa 10! Soittokunta jakaantuu tarvittaessa pienempiin soitto-osastoihin ja osa esiintymisistä tehdään Kaartin soittokunnan pienyhtyeiden, kuten vaikkapa puhallinkvintetin voimin.

Nuotistonhoitaja on vastuussa koko soittokunnan, siihen lukeutuvien kahden soitto-osaston sekä tarvittaessa myös pienyhtyeiden esiintymisten nuottimateriaaleista (osa pienyhtyeistä vastaa kuitenkin itsenäisesti käytössään olevasta nuottimateriaalista). Perinteisestä sinfoniaorkesterin toiminnasta poikkeavaa ovat myös lukuisat esiintymiset ulkona. Tällöin nuottimateriaali tulee olla pienempiä kooltaan (A5) ja nuottien pinta laminoitu, jotta ne säilyvät vaihtelevissa sääoloissa hyväkuntoisina mahdollisimman pitkään.

Vuonna 2009 totesit, että parasta työssäsi on tehdä töitä elävän musiikin parissa. ”Saan työssäni kokea olevani osa kokonaista tapahtumaketjua konsertin suunnittelusta ja harjoitusvaiheesta aina esitystilanteeseen saakka”. Päteekö tämä ajatus myös nykypäivänä?

Se on juurikin näin. Korona-aika oli varsin poikkeuksellinen tässä suhteessa, kun esitykset romahtivat käytännössä olemattomiin. Nyt yhteiskunnan avautuessa noissa esitystilanteissa läsnä oleminen tuntuukin erityisen tärkeältä. Koronavuosiin ajoittui meillä Kaartin soittokunnassa uuden kirjastojärjestelmän hankinta, joten oma työmaa oli varsin kiireinen korona-ajasta huolimatta.

Koronarajoitukset tosiaan vaikuttivat voimakkaasti kaikkien orkestereiden toimintaan. Mitkä olivat Kaartin soittokunnan keinot selvittää poikkeusajasta?

Maaliskuussa 2020 silloin valmisteilla olleet konsertit ja esiintymiset peruttiin ja soittokunnan konserttikalenteri tyhjeni nopeasti. Korona-aika hyödynnettiin äänittämällä ja julkaisemalla pienyhtyeiden esityksiä Kaartin soittokunnan Youtube-kanavalla. Koko soittokunnan yhteisiä harjoituksia ja äänityksiä rajoitettiin kokoontumisrajoitusten vuoksi, ja kansallisena veteraanipäivänä 2020 julkaistu video *Veteraanin iltahuuto* (säv. **Kalervo Hämmäläinen**) koottiin äänittämällä jokaisen soittajan osuus erikseen. Puolustusvoimat määrittelivät työntekijöilleen vahvan etätyösuosituksen, joten minäkin tein valtaosan työpäivistä kotoa käsin ja soittajat harjoittelivat pääosin kotonaan.

Nuotistossa korona-aikana valmisteltiin uuden nuotistojärjestelmän käyttöönottoa. Uuden järjestelmän etsiminen oli jo käynnissä alkuvuonna 2020. Sopivan järjestelmän ja toimittajan löydyttyä alkoi sopimusten laatiminen, järjestelmän parametointi, uusiin luettelointisääntöihin tutustuminen sekä nuotistohenkilöstön kouluttaminen uuden järjestelmän käyttöön. Uusi järjestelmä (KVKOHA) otettiin käyttöön puolustusvoimien soittokunnissa tammikuussa 2022.

Edellisen haastattelusi jälkeen Kaartin soittokunta on muuttanut uusiin tiloihin Helsingin Ruoholahteen. Ovatko uudet tilat vaikuttaneet jotenkin työhösi?

Olen saanut työhöni kuuluvat eri osa-alueet lähemmäksi toisiaan nykyisissä tiloissamme Helsingin Konservatoriolla. Tärkeimmät työpisteeni nuottiarkisto, nuotiston työskentelyhuone kopiokoneineen sekä oma toimisto nuotinkirjoitus- ja kuvankäsittelyohjelmineen ovat säällisen välimatkan päässä toisistaan. Moneen asiaan on helpompi ja mukavampi ryhtyä, kun työpisteet ovat lähellä toisiaan.

13 vuotta sitten esiinnyit tarvittaessa huilistina soittokunnan riveissä. Vieläkö soitat itse työn puitteissa tai vapaa-ajalla?

En ole enää vuosiin soittanut työssäni. Viimeisin esiintyminen Kaartin soittokunnan kanssa taitaa olla itsenäisyyspäivältä 2012. Sen sijaan huilu soi vielä Palokunnan soittokunnan riveissä!

Vuonna 2009 arvelit, että työtilanteesi tulee kymmenen vuoden kuluttua olemaan kutakuinkin ennallaan. 13 vuotta myöhemmin voidaan sanoa, että ounastelit silloin oikein. Entä nyt, miltä arvelet työelämäsi näyttävän seuraavan kymmenen vuoden kuluttua?

Arvelen ja toivon olevani edelleen Kaartin soittokunnassa töissä. Voisin kuvitella, että työväni korostuisi silloin erilaisten koulutusten ja säännöllisten tapaamisten järjestäminen puolustusvoimien nuotistohenkilöstölle. Jos tilaisuuksia siunaantuu, saattaisin seuraavien kymmenen vuoden aikana käydä saamassa perspektiiviä taas toisentyypisistä nuotistotyöskentelystä. En näe itseäni muissa työtehtävissä, sen verran kiintynyt tähän nuotistonhoitajuuteen taidan olla! ■



Pomohaastattelu III: Päivi Savinainen, Kuopio ja Yleisten kirjastojen neuvosto

Kysymykset Heikki Poroila ● Vastaukset Päivi Savinainen ● Kuva Ulla Ritvanen

Yleisten kirjastojen musiikkipalveluiden määrällinen huipentuma osui 2000-luvun alkupuolelle. Sen jälkeen ovat erityisesti äänitteiden lainausluvut pienentyneet suoratoistopalveluiden tarjoaman vaihtoehdon takia. Miten itse arvioit muutoksen laatua, onko siinä kyse radikaalista palveluiden tarpeen vähenemisestä vai enemmän painotusten muuttumisesta? Esimerkiksi nuottejahan ei verkon kautta saa vielä ollenkaan.

Arvioisin, että kyseessä on sekä palveluiden tarpeen väheneminen joltakin osin että painotuksen muuttuminen. Selvää on, että musiikin äänitteiden lainaus on vähentynyt ja kysyntä kohdistuu nyt enemmän kirjoihin ja nuotteihin. Musiikki ei kuitenkaan ole maailmasta kadonnut ja sitä kautta musiikkikirjastotyön tarve ei ole kadonnut. Yhä on tarpeen järjestää aineistoja asiakkaille (toki mentävä senkin mukaan, mitä aineistoja tarvitaan), on tarpeen luetteloida ja järjestää aineistot, avata niiden sisältöjä ja tukea musiikin harrastamista sekä tehdä lukemisen edistämisen työtä aineistojen avulla. Monelle lukutaito avautuu juuri musiikin ja lyriikoiden kautta helpoiten. Ja toisaalta musiikin lukutaito on oma lukutaitonsa, jota on myös edistettävä.

Olet Yleisten kirjastojen neuvoston uusi vetäjä. Pystytkö vielä arvioimaan, mikä YKN:n rooli voisi olla musiikkikirjastopalvelun kaltaisen yhden sektorin kohdalla? Käydäänkö kirjastojen johtajien kesken ylipäätään keskustelua – alueellisesti tai valtakunnallisesti – musiikki-palveluihin liittyvistä kysymyksistä?

Musiikkikirjastotyö on osa kirjastotyötä ja siten miltei kaikki YKN:ssä käsiteltävät aiheet koskevat myös sitä. YKN:n syyskokouksessa marraskuussa 2022 käytettiin esimerkiksi yksi päivä siihen, että keskusteltiin kirjastoalan koulutusosaamisesta ja kirjastotyöstä eri näkökulmista. Mukana oli tutkimus nuorista kirjastoammattilaisista sekä koulutuksen järjestäjien puheenvuorot ja keskustelua. Näissä myös musiikkikirjastotyön osaaminen nousi esille. Toki musiikkikirjastotyötä aika ajoin nostetaan esille muissakin puheenvuoroissa. Olen ollut kuutisen vuotta kirjastotoimenjohtajana. Tänä aikana esimerkiksi musiikin varastointi on noussut keskusteluun sekä johtajien kesken että YKN:ssä.

Kuopio on Savon kulttuurinen sydän ja itäisen Suomen suurin kirjastoyksikkö. Kuopiossa sijaitsee myös koko valtakuntaa palveleva Varastokirjasto, jossa on nykyään yksi suurimmista musiikkikokoelmista. Tuntuuko koskaan, että sinulla kirjastotoimenjohtajana on musiikin osalta erityinen rooli tai vastuu?

Kuopion kaupunginkirjastolla on samanlainen rooli suhteessa OKM:n alaiseen Varastokirjastoon kuin muillakin yleisillä kirjastoilla Suomessa. Tosin olin muutaman vuoden Varastokirjaston johtokunnassa ja se teki roolistani sillä hetkellä erilaisen. Roolia näen itselläni olevan siinä, että Kuopio on tärkeä musiikkikaupunki itäisessä Suomessa. Mielestäni on tärkeää kehittää musiikkikirjastotyötä siten, että se palvelee musiikkialaa laajasti ja ottaa paikkansa musiikkialan verkostossa. Kuopiossa on tehty paljon verkostoitumista paikallisten musiikkialan oppilaitosten ja toimijoiden kanssa. Tätä entisestään kehitetään ja olemme juuri hakemassa tähän AVI:n hankerahoitusta.

Tämä haastattelusarja käynnistyi väitteestä, jonka mukaan musiikkikirjastot toimivat – jos ylipäätään toimivat – omassa kuplassaan, jonka sisään kirjastojen johtajat eivät näe eivätkä yleensä välitäkään nähdä. Miltä väite korvissasi kuulostaa, onko siinä perää? Onko musiikilla tänä päivänä puolestapuhujia kirjastoja johtavien joukossa?

Minun kokemukseni kirjastojen johtajista on se, että he ovat hyvin välittäviä ja asiakas- sekä kirjastotyöorientoituneita. Kaikki, mikä kirjastotyöhön liittyy, on tärkeää ja kehittämisen arvoista. Toki johtajana en itse ainakaan pysty ylläpitämään kirjastotyöstä sitä samaa osaamista ja asiakasrajapinnastakin nousevaa tietotaitoa, mitä on kirjaston työntekijöillä. Näin ollen voitaisiin sanoa, että aikuisten kirjastotyö, lasten- ja nuorten kirjastotyö ja musiikkikirjastotyö olisivat kaikki kuplia, joita aika ajoin kävisin ihmettelemässä. Haluan kuitenkin pitää mielikuvan positiivisempana ja ajatella sen niin, että erilaista kirjastotyötä tekevät ovat oman alansa asiantuntijoita, joiden kanssa yhdessä tekemällä edistetään kaikkea kirjastotyötä, mm. musiikkikirjastotyötä.

Monissa eteläisen Suomen kirjastoissa on liu’uttu perinteisestä ”kokoelmakirjastosta” kohti tapahtumien ja aktiviteettien tarjoamista tilojen lisäksi. Ajatteletko itse, että verkon kautta on jo nyt saatavana niin paljon maksuttomia sisältöjä, että kirjastolaitos voi vähentää merkittävästi omaa tarjontaansa ja siirtää resurssien painopistettä jonnekin muualla?

Kirjastolaissa kokoelmat korostuvat kovastikin. Jopa sitä 6§:n viimeistä tehtävää, yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua, tehdään lain esitöiden mukaan myös kokoelmallisesti. Kokoelmat ovat kirjastojen ydin. Aineiston välittäminen ja kokoelmien ylläpitäminen

on tehtävä, jotka kukaan muu ei kunnassa tee. Olen sitä mieltä, että kokoelmia myös kannattaa avata tapahtumien avulla.

Millaista osaa musiikki henkilökohtaisessa elämässäsi näyttelee?

Minulla on CD-soitin työhuoneessani ja lainaan siihen kirjaston CD-kokoelmasta kuhunkin tunnelmaan sopivaa musiikkia. Välillä kuuntelen etukäteen musiikkikeskuksen tulevien konserttien ohjelmistoa, joka on meillä kirjastossa monta kertaa hyvin esillä aineistonäyttelyssä. Saatan sillä tavalla tehdä lipun ostamiseen liittyvän päätöksen. Joulun alla kuuntelen mahdollisimman tunnelmallista joulumusiikkia. Olen siis käyttäjä – en tekijä –, koska en osaa tehdä musiikkia. Tykkäisin kyllä laulaa. Ukulelea olen lainannut kirjastosta ja opetellut jonkin verran soittamaan. Jos ostettujen lippujen perusteella katsotaan, niin tällä hetkellä minulla on ostettu liput Kuopion Musiikkikeskuksella toteutuvaan *Joutsenlampi*-balettiin ja Helsingin Kansallisoopperan *Taikahuiluun*.

Haluaisitko haastaa jonkun tuntemasi kirjastonjohtajan mukaan keskusteluun?

Haastan mukaan **Jouni Pääkkölän** Oulusta. ■



Ivarin syyspuhuri

Tällä palstalla kaikkien alojen asiantuntijamme **Ivar Lintel** vastaa lukijoiden lähettämiin musiikki- ja kirjastoaiheisiin kysymyksiin. Voit lähettää oman kysymyksesi osoitteeseen intervallilehti@gmail.com, merkitse viestin otsikoksi ”Ivarin lepotuoli”.



Ivar-kulta! Lienet itekin pannut merkille, miten lehdissä on viime aikoina jaettu sängen auliisti monenlaisia vinkkejä koskien sitä, kuinka kukin voi itse omalla toiminnallaan osallistua energiansäästötalkoisiin. Säästäväisyys on hyve jo sinänsä ja onhan sähkönuukailussa monet muutkin etunsa: vähemmät kasvihuonepäästöt hidastavat ilmastonmuutosta ja edistävät luonnon monimuotoisuuden säilymistä. Mitä musiikin ystävä voi tehdä, jotta omatuntonsa pysyisi puhtaana eikä sähköahdistus iske?
Terveisin Inga Oliver, Möhkö

Ingaseni, huomaan, että aihe painaa mieltäsi. En tästä sinua toru, olemmehan läntistä elämänmuotoamme ravistelevan suuren murroksen äärellä. Musiikin kuuntelusta, saati soittamisesta!, ei kuitenkaan ole syystä potea huonoa omatuntoa. Kaikkihan me tiedämme, että musiikki on luonteeltaan energisoivaa, joten se ikään kuin hyvittää tuotannostaan ja jakelustaan aiheutuvan sähkönkulutuksen. Oman sähköjalanjälkensä voi toki minimoida kuuntelemalla vain akustisin soittimin esitettyä musiikkia, kuten skiffle, hootenanny tai vaskiseitsikkomusiikki. Jos oikein kovasti energiansäästäytää, tulee musiikkia kuunnella yksinomaan veivattavalla gramofonilla sellakkalevyiltä. Plussan puolelle pääset, kun lainaat kirjastosta ukulelen ja soittelet lämpimiksesi! Toivottavasti näistä vinkeistä on iloa ja apua!

BAAC:n konferenssi Tallinnassa 28.10.2022

Teksti **Aku-Pekka Kurjenniemi**¹

[BAAC](#):n (Baltic Audiovisual Archival Council) tämän vuoden ja järjestyksessään kahdeksannesta konferenssi järjestettiin Tallinnassa 28.10. poikkeuksellisesti yksipäiväisenä. Tapahtumapaikkana oli vuonna 2017 valmistunut Viron elokuvamuseon rakennus Maarjamäen linnan tiluksilla. Yleisenä teemana oli AV-aineiston käytettävyyttä, saavutettavuutta ja turvallinen säilyttäminen erilaisten kriisien aikana. Osallistujia oli tänä vuonna nelisenkymmentä pitkin Pohjoismaita, Baltiaa ja muuta Eurooppaa. Kansalliskirjastosta osallistui kolmihenkinen ryhmä.

Esityksiä oli kaiken kaikkiaan kahdeksan. Konferenssin aloitussanat kuultiin dokumenttielokuvaohjaaja **Jonas Ohmanilta** ja päätöksenä nähtiin **Vibeke Løkkebergin** dokumenttielokuva *Tears of Gaza*. Esityksiä eniten yhdistäneinä seikkoina oli erilaisten AV-aineistojen digitointi, kuvailu sekä saattaminen käyttäjien saavutettavaksi.

Liikkuvan kuvan AV-aineistoa käsiteltiin useampaankin otteeseen. Viron kansallisarkiston elokuva-arkiston puolesta oli kaksi esitystä. **Kadi Sikka** esitteli 35 mm filmille kuvattuja Viron sosialistisen neuvostotasavallan uutiskatsauksia ja niihin liittyvää laajaa [digitointiprojektia](#). Noin 140 tuntia uutiskatsauksia vuosilta 1940-1972 digitoidaan, kuvaillaan ja laitetaan katsottaviksi projektin (2020-2023) aikana. **Jarmo Nagel** ja **Maarja Hindoalla** taas esittelivät lähitulevaisuudessa julkaistavaa Arkaader-suoratoistopalvelua, jonka kautta käyttäjät voivat katsoa edellä mainittujen uutiskatsausten lisäksi virolaista elokuvaa ja muuta liikkuvaa kuvaa. Tutkija **Giorgio Ruggeri** esitteli laajaa dokumenttielokuvaprojektiaan *Parentesi balticaa*, jossa yhdistyvät sotienvälisen ajan italialaisten journalistien reportaasit Baltiasta sekä Baltian alueella kuvatun saman aikavälin filmikuvaa.

Liettuan valtion keskusarkiston **Jolė Stimbirytė** esitteli uutta [E-kinas](#) -verkkosivua ja tietokantaa, jonka kautta on mahdollista etsiä ja käyttää liettualaista elokuva- ja filmiaineistoa – sekä tekijänoikeuksien suojeltua että niistä vapautunutta. E-kinasin kautta käyttäjillä on mahdollisuus ostaa korkeatasoisia tallenteita ja olla yhteydessä tekijänoikeuksien haltijaan jos aineisto ei ole vielä vapautunutta. Käyttäjien on myös mahdollista lisätä metadatat jos ja kun tietokannassa on puutteita; arkiston henkilökunta tarkastaa lisäykset ja tarkistavat paikkansapitävyyden ennen lisäystä tietokantaan. Osa tietokannasta on siirretty koneellisesti aiemmasta tietokannasta, mistä johtuen varsinkin siirrettyssä metadatatassa on virheitä.

Edellä mainittujen lisäksi Viron kansallisarkiston **Aap Tepper** esitteli lasinegatiivien ja muun vanhan valokuva-aineiston digitointia ja käyttöä mm. taiteellisissa projekteissa ([The Shadow of Materiality](#), [The Second Exposure](#)).

Ensisijaisesti ääneen liittyvään AV-aineistoon keskittyviä esityksiä oli tänä vuonna vain kaksi: allekirjoittaneen esitys Kansalliskirjaston ja Kansallisen äänitearkiston aineiston kartuttamisesta, turvallisesta säilyttämisestä ja saavutettavaksi saattamisesta sekä Latvian kansalliskirjaston **Zane Grosan** esitys kirjastolle vuonna 2016 Stanfordin yliopiston Hoover-instituutin lahjoittamasta kokoelmasta [Free Europe/Radio Latvian](#) palvelun radio-oh-

¹ kirjastonhoitaja, Kansalliskirjasto ja Kansallinen äänitearkisto

AV collections of the Finnish National Sound Archive

Accessible, yet safely preserved

Aku-Pekka Kurjenniemi
Librarian

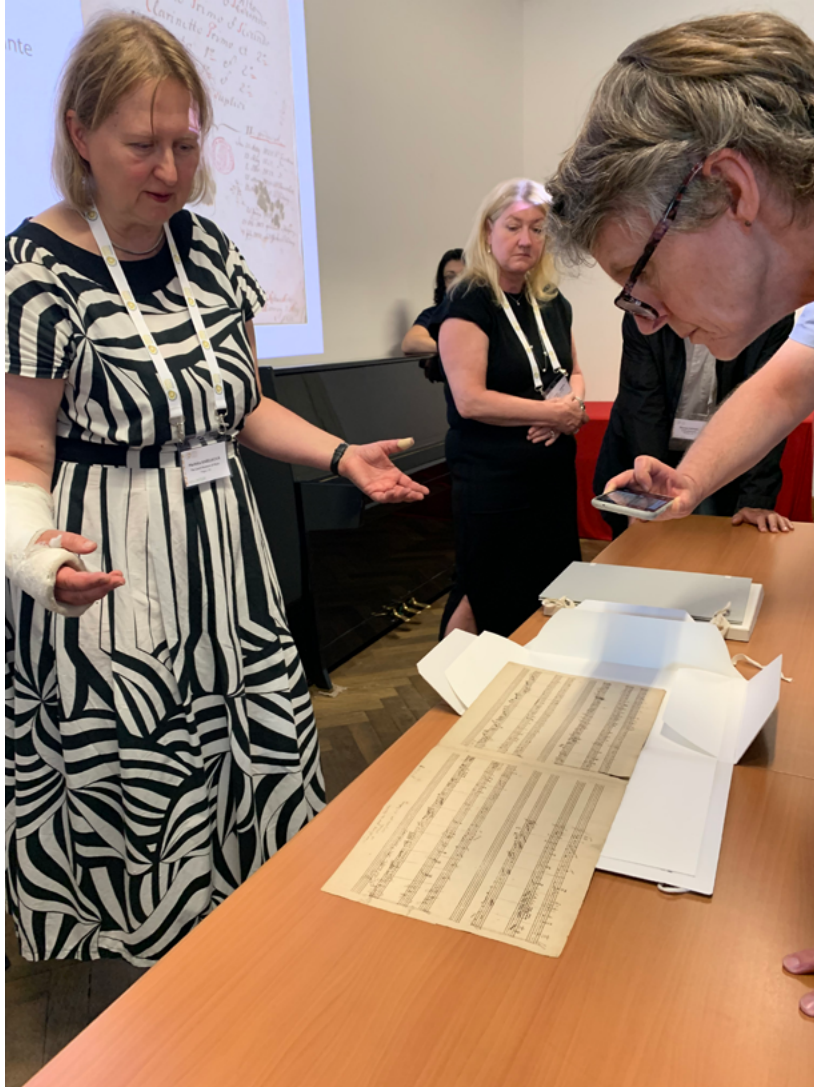


FILMIMUSEUM
<AJALDOMUSEUM>

Aku-Pekka Kurjenniemi BAAC:n konferenssissa Tallinnassa. Kuva: Inka Myyry

jelmia pääasiassa 1970-luvulta 1990-luvun puoliväliin. Kokoelma heijastelee 1900-luvun lopun poliittisia ilmapiiriä, muutoksia Latviassa ja muualla maailmassa sekä käsittää merkittästi latvialaisten diasporaan kytkeytyvää aineistoa. Lahjoituksen vastineena Latvian kansalliskirjasto tarjoaa Hoover-instituutille englanninkielisen metadatan, joka on myös muiden kiinnostuneiden ja tutkijoiden käytettävissä. Metadatatassa löytyy eriteltyinä asiasanat, henkilöt, ajankohdat jne. ohjelma- ja tiedostokohtaisesti. Valtaosa aineistosta on latviankielistä mutta löytyy joukosta myös mm. englantia puhuva, toistaiseksi tuntemattomaksi jäänyt, oletettavasti suomalainen 1990-luvun poliitikko. Kokoelmaan liittyvän oheismateriaalin yleisen vähyuden vuoksi osa metadatatista on niukkaa ja kirjasto selvittääkin mahdollisuuksia käyttäjälähtöisen metadatan käyttöä tulevaisuudessa.

Konferenssin aluksi järjestettiin myös BAAC:n yleiskokous, jossa valittiin järjestön uusi kolmivuotinen hallitus, johon myös allekirjoittanut valittiin. Seuraava konferenssi järjestetään Riikassa syksyllä 2023. ■



Tšekin musiikkimuseossa (České muzeum hudby) kongressivieraat pääsivät tutustumaan mm. Ludwig van Beethovenin ja Antonín Dvořákin nuottikäsikirjoituksiin Markéta Kabelková'n johdolla.

Kuva: Jaska Järvilehto

IAML 2022 Prahassa

Teksti Jaska Järvilehto

IAMLin kongressi järjestettiin 24.-29.7.2022 helteisessä Prahassa. Tapahtumapaikkoina toimivat pääasiassa Prahan kaupunginkirjaston päärakennus sekä Tšekin kansalliskirjasto, molemmat Prahan vanhan kaupungin ytimessä. Totuttuun tapaan ohjelmaan sisältyi kokouksia, esitelmiä, vierailuja ja konsertteja. Kongressin materiaalia on koottu [IAMLin verkkosivuille](#).

IAMLin kansalliset jäsenyhdistykset – katoava luonnonvara?

Kansallisten edustajien foorumissa (Forum of National Representatives) keskusteltiin muun muassa siitä, miten IAMLin kansallisten jäsenyhdistysten toiminnan jatkuminen on vaaka-laudalla ympäri maailman. Australian IAMLin jäsenistä ei löytynyt tänä vuonna yhtä ainutta vapaaehtoista yhdistyksen hallitukseen. Yhdistyksen toiminta ei ole mahdollista ja sen jatko on hämärän peitossa. Tanskan IAMLin jäsenet puolestaan päättivät lakkauttaa oman yhdistyksensä, kun yhdistyksen kokouksiin ei useampana vuonna enää osallistunut kuin aivan yksittäisiä hallituksen ulkopuolisia jäseniä. Myös Alankomaiden ja Ranskan edustajat kertoivat huolestuttavia kuulumisia omien kansallisten yhdistystensä tolasta.

Kansallisten jäsenyhdistysten puheenjohtajat **Jaska Järvilehto** (Suomi), **Gunnel Jönsson** (Ruotsi) ja **Tone Nøtvik Jakobsen** (Norja) pohjoismaista yhteistyötä edistämässä.
Kuva: Tone Nøtvik Jakobsen



Yleiset kirjastot IAMLissa – katoava luonnonvara?

IAMLin jaosten foorumissa (Forum of Sections) keskusteltiin tulevien kongressien järjestämisestä. Pitäisikö kongressien olla hybriditapahtumia, joihin kaikkien on mahdollista osallistua sekä paikan päällä että verkkoyhteyden välityksellä etänä? Entä jos tarjottaisiin kaikille halukkaille tallenteet jälkikäteen katsottavaksi? Pienempi paikan päällä osallistuvien määrä tarkoittaisi pienempää tilojen tarvetta, mutta toisaalta myös pienempää osallistumismaksuista saatavaa tuloa.

Tänä vuonna pantiin merkille, että yleisiä kirjastoja käsitteleviä esityksiä oli tarjottu kongressin ohjelmaan aiempaa vähemmän. Kongressiin myös osallistuttiin yleisistä kirjastoista suhteellisesti aiempaa harvalukuisemmin. Vaarana on, että jos yleisten kirjastojen osuus kongressin ohjelmistossa pienenee entisestään, ei myöskään kongressiin jatkossa enää osallistuta yleisistä kirjastoista.

Yleisten kirjastojen jaoksen (Public Libraries Section) varapuheenjohtajan paikka jäi viime vuoden kongressissa täyttämättä, koska kukaan ei ilmoittautunut ehdolle. Iloksemme tehtävään löydettiin vihdoinkin sopiva henkilö ja tämän vuoden kongressissa varapuheenjohtajaksi valittiin **Ilona Heinonen** Tampereen kaupunginkirjastosta.

Suomalaiset IAMLissa – katoava luonnonvara?

Esittelin kongressin yhteydessä järjestetyn [Digital Libraries for Musicology -konferenssin](#) posterisessiossa yhtenäistettyjen musiikkinimekkeiden tietokantaprojektiani (kts. Intervalli 2/2021). Esittelin myös Muska-ryhmän valmisteleman esityksen kongressin päätöspäivän Hot Topics -sessiossa. Kongressin toinen suomalainen puhuja oli Uppsalan yliopistossa työskentelevä tutkija **Sanna Raninen**, joka esitteli musiikkikirjojen kulttuurihistoriaa reformaation jälkeisessä Ruotsin valtakunnassa käsittelevää tutkimustaan.

Lisäksemme kongressin ainoa suomalainen osallistuja oli Kansalliskirjaston edustaja. Yhdistyksemme kongressiapuraha jätettiin tänä vuonna jakamatta, koska hakemuksia ei tullut lainkaan. Toivottavasti tulevina vuosina IAMLin kongresseihin osallistutaan Suomesta runsaslukuisemmin!

Seuraavan kerran IAML kokoontuu 30.7.-4.8.2023 [Iso-Britannian Cambridgeen](#) juhlistamaan 70-vuotista IAML UK & Irelandia. ■



Sanna Raninen
Tšekin kansallis-
kirjaston peilikap-
pelissa (Zrcadlová
kaple) Prahan
IAML-kongressissa.

Tutkija Sanna Raninen ja musiikkikirjojen kulttuurihistoria reformaation jälkeisessä Ruotsin valtakunnassa

Kysymykset ja kuva Jaska Järvilehto ● Vastaukset Sanna Raninen

Intervalli haastatteli tutkija Sanna Ranista, joka oli Prahan IAML-kongressissa puhumassa tutkimuksestaan.

*Kertoisitko lyhyesti tutkimusprojektistasi. Mitä ovat lähteet joita tutkit ja miksi olet pääty-
nyt juuri tämän aineiston pariin?*

Olen Uppsalan yliopistossa post-doc tutkijana Vetenskapsrådetin rahoittamana, ja tutkin musiikkikirjojen kulttuurihistoriaa reformaation jälkeisessä Ruotsin valtakunnassa. Tutkimusprojektini Cultural History of Music Books in Post-Reformation Sweden: Making and Owning Songbooks of Liturgy and Devotion käsittelee säilyneiden musiikkikirjojen fyysisiä ominaisuuksia, valmistustekniikoita sekä musiikkilähteistön materiaalisia muutoksia suhteessa uskonnollisiin, teknologisiin sekä kulttuuriin muutoksiin reformaation ensimmäisen kahden sadan vuoden aikana. Tutkimukseni tavoite on tuoda uutta tietoa ajan kirjakulttuurista sekä kirjojen valmistuksen ja lukemisen keskinäistä suhdetta musiikillisessa kontekstissa, sekä tutkia ajan kirjojen paratekstuaalisia ominaisuuksia: kirja ei ole vain informaation säilytyksen väline, vaan myös materiaallinen esine joka käy läpi valmistuksen, käytön, ja käytöstä poistumisen kierron.

Suuri osa lähteistöstäni koostuu liturgisista kirkkolaulua sisältävistä kirjoista, mutta tutkimukseen sisältyy myös muuta säilynyttä laulumusiikin materiaalia. Liturgiset ja uskonnolliset musiikkilähteet olivat yleensä papiston omistamia, jotka hankkivat tai laativat itse kirjoja jumalanpalveluksen musiikillisten osioiden taltioimiseen itselleen, usein jättäen kirjat ammatillisille seuraajilleen. Kirkkolaulut olivat jumalanpalveluksessa kaikkien kuultavissa, mutta kirjoitusasussaan vain muutamien, riittävää musiikillista koulutusta saaneiden nähtävissä. Säilyneiden kirjojen visuaaliset ja materiaaliset ominaisuudet tuovat lisää tietoa kirjoitetun musiikin asemasta musiikillisessa kulttuuriympäristössä, joka nojasi suurelta osin suullisen traditioon ja muistiin.

Löysin tutkimusaiheeni miltei puolivahingossa, sillä aiemmat tutkimusaiheeni ovat käsitelleet mm. polyfonisten musiikkikirjojen historiaa 1500-luvun alun Euroopassa sekä Italian renessanssiajan taidetta. Minua kiinnosti tietää, miksi pohjoismaat olivat verrattain huonosti edustettuna uuden ajan alun musiikin tutkimuksessa, vaikka kyseessä on maantieteellisesti merkittävän kokoinen alue Euroopan kontekstissa. Säilyneet musiikkikirjat eivät kuitenkaan olleet käyttäjilleen mitenkään vähäarvoisia; musiikki sekä kirjat joihin se tallennettiin saivat vaikutteita Euroopan suurten kirjakeskusten tuotteista, mutta lopputulos heijastaa usein paikallisten hallinnollisten vaatimusten sekä kulttuuripiirin tarpeita sekä henkilökohtaisia esteettisiä mieltymyksiä.

Prahan IAML 2022 -kongressissa esityksesi aihe oli ”Music books in church inventories from Sweden and Finland, 1500–1750”. Voisitko tiivistää esityksesi pääkohdat lyhyesti ja kertoa, miten esitys sijoittuu tutkimukseesi laajemmin?

Prahan IAML-kongressissa esittelin alustavaa tutkimustani kirkkoinventaareista lähteistö-materiaalina tutkimuksessani. Kodikologisen ja bibliografisen analyysin lisäksi on tärkeää tutkia kirjoja myös osana kirkollista materiaalista kontekstia, ja piispantarkastuksia varten luodut inventaarit antavat erinomaisen näkökulman kirjoja käyttäneiden aikalaisten tapaan kategorisoida ja kuvailla kirjallisia lähteitä. IAML-kongressi oli esitelmälleni luonteva ympäristö, tuoden historiallista näkökulmaa varhaismoderniin arkistohallintaan. Tutkimustulokseni kongressiesitelmässä olivat alustavia mutta silti erittäin lupaavia, ja tällä hetkellä valmistelen laajempaa kirjoitustyötä aiheeseen.

Onko tutkimuksesi myötä tullut vastaan jokin aihepiiri, johon haluaisit tulevaisuudessa perehtyä syvemmin?

Tutkimukseni kirjojen materiaalikulttuurista täydentää tämänhetkistä tutkimuskenttää musiikin, kirjahistorian, teologian, ja kielitieteen parissa, sekä tuo lisää tietoa saataville musiikin ja liturgian esiintymiskäytännöistä. Ruotsin kuningaskunnan varhaismoderni historia on kuitenkin laaja ja kiehtova tutkimusaihe, ja erityisesti olen kiinnostunut monitieteellisestä tutkimuksesta muiden alojen asiantuntijoiden kanssa. Musiikki on säilynyt tärkeänä osana uskonnollista ilmaisua ennen ja jälkeen reformaation, mutta aiheen kontekstualisointi osaksi laajempaa tutkimusta aikakauden poliittisia, kulttuurisia ja sosiaalisia muutoksia ja vuorovaikutusta olisi erityisen mielenkiintoista toteuttaa lisää. Tällä hetkellä tutkimuskentällä on lupaavia mahdollisuuksia monitieteelliseen vuorovaikutukseen eri tutkimusalojen välillä, esimerkiksi v. 2019 perustettu Uuden ajan alun tutkimusverkosto mahdollistaa varsinakin nuorten tutkijoiden tapaamisen ja verkostoitumisen. Myös arkistojen ja kirjastojen digitointiprojektit tuovat lähteistöä helpommin lähestyttäväksi tutkijoille. ■



Henrik Summanen ja kulttuuriperintöorganisaatioiden digitaalinen transformaatio

Teksti, kysymykset ja vastausten suomennos Jaska Järvilehto ●
Vastaukset Henrik Summanen

Syksyllä 2021 julkaistiin Ruotsissa **Henrik Summasen** teos *Kulturarvets digitalisering* (Vulkan, ISBN 978-9189-34516-4). Kirjan esittelytekstin poleeminen aloitusvirke kiinnitti oitis huomioni: ”Miksi Spotify onnistuu saattamaan miljoonittain kappaleita ja musiikkialbumeita helposti saataville internetissä samaan aikaan kun me arkistoissa, kirjastoissa ja museoissa emme ole lähelläkään samaa digitaalisten aineistojen äärelle pääsyä, vaikka olemme panostaneet siihen vuosittain kymmeniä miljoonia euroja?”¹

Summanen työskentelee koordinaattorina meikäläistä Museovirastoa vastaavan Ruotsin Riksantikvarieämbetetin organisoimassa [Digisam-yhteistyössä](#). Kirjassa esitetyt huomiot ja kehitysehdotukset ovat korostetusti Summasen yksityisajattelua, eikä kirjaa olekaan julkaistu minkään organisaation julkaisusarjassa. Summasen lähestymistapa aiheeseen on virkistävän suorasukainen ja kirjasta puuttuu tyystin juhlapuheiden ja hankesuunnitelmien höttöinen liturgia.

Kirjan keskeinen teesi on, että kirjastojen, arkistojen ja museoiden on itse otettava aktiivinen suunnannäyttäjän rooli omien alojensa digitalisaatiokehityksessä, mitä pikemmin sen parempi. Pelkkä digitointi eli analogisten aineistojen digitaalisessa muodossa saataville saattaminen ei riitä. Digitaalisessa ympäristössä menestyksekkäästi toimiminen edellyttää kulttuuriperintöorganisaatioiden digitaalista transformaatiota eli rakenteiden ja toimintatapojen kokonaisvaltaista uudistamista. Analogisten aineistojen myötä kehittyneitä toimintamalleja ei voi soveltaa digitaalisessa maailmassa.

1 ”Varför lyckas Spotify tillgängliggöra miljontals låtar och musikalbum i ett användbart format på internet - samtidigt som vi inom arkiv, bibliotek och museer inte är i närheten av samma digitala tillgänglighet - trots att vi årligen satsat hundratals miljoner?”

Henrik Summanen vastasi sähköpostitse kysymyksiini kirjan tiimoilta.

Kertoisitko mitä kaikkea Digisam-koordinaattorin työhön sisältyy ja millaisten asioiden parissa työskentelet juuri nyt?

Normaali työpäiväni koostuu luennoimisesta, raporttien lukemisesta ja hanke-ehdotuksiin vastaamisesta. Osallistun myös paljon it-arkkitehtuuria, digitaalista transformaatiota, perinteitä ja organisaatiokulttuuria käsitteleviin kokouksiin, joissa roolini on toimia välittäjänä päätöksentekijöiden ja operatiivisen tason välillä.

Kulttuuriperinnön digitointia ollaan parhaillaan uudelleenorganisoidussa Ruotsissa. Riksantikvarieämbetet tulee jatkossa ottamaan enemmän vastuuta museoiden digitaalisesta transformaatiosta, samaan tapaan kuin nyt Kungliga biblioteket toimii yhteistyössä paikallisten kirjastojen ja Riksarkivet alueellisten ja paikallisten arkistojen kanssa. Tuleva koordinoinnin malli ei ole vielä aivan täysin selvillä, mutta tarkoitus on tehdä kulttuuriperintöorganisaatioille selkeämmäksi kehityksen suunta ja tulevaisuuden toimintatavat. Tähän liittyen laadin parhaillaan ruotsalaisen kulttuuriperinnön digitoinnin kansallista strategiaa ja vedän rakennusten ja monumenttien 3D-digitoinnin pilottihanketta.

Kirjassasi Kulturarvets digitalisering kuvaat millä tavoin ruotsalaiset kirjastot, arkistot ja museot ovat tähän mennessä ottaneet haltuun digitaalista toimintaympäristöä. Miksi tämä kirja oli tarpeen kirjoittaa juuri nyt?

Kulttuuriperinnöllä on mielestäni iso ja tärkeä rooli demokraattisten yhteiskuntien kehityksessä. Emme kuitenkaan ole onnistuneet saamaan aikaan näkyvää vaikutusta muuttuvassa maailmassa. Olemme noudattaneet rutiineja ja toimintatapoja, jotka ovat kehittyneet perinteisessä maailmassa, jossa ei ollut internetiä eikä digitaalista transformaatiota.

Yli kymmenen vuotta digitointihankkeita koordinoituani totesin, että niillä ei ole ollut juuri mitään vaikutusta kulttuuriperintöorganisaatioiden toimintatapoihin. Kirjoitin kirjan, koska mielestäni asiaa oli tarkasteltava syvemmin ja pureuduttava siihen, miksi digitointia ylipäänsä tehdään.

Meidän pitää olla käyttäjiemme kanssa samalla aaltopituudella. Muuten menetämme käyttäjämme jollekin sellaiselle taholle, joka hallitsee tämän vuorovaikutuksen meitä paremmin, eikä organisaatioillamme tai kokoelmillamme ole enää mitään virkaa. Mielestäni tämä on erittäin riskialtis kehityskulku. Kulttuuriperintöorganisaatioidemme on muututtava heti ja tästä kirjassani kirjoitan.

Kirjoitat kirjassa, että kirjastojen, arkistojen ja museoiden pitäisi ottaa aktiivisempi rooli tulevaisuudessa käytettävien tietomallien ja tietojärjestelmien kehittämisessä. Miksi tämä on mielestäsi tärkeää?

Digitaalisessa yhteiskunnassa työmme tulee muuttumaan fyysisten kokoelmien hallinnasta kokoelmia kuvailevan tiedon hallinnaksi. Työmme muuttuu tavallaan virtuaaliseksi ja kehitys on samansuuntainen kuin mitä yritysmaailmassa parhaillaan nähdään. Tietomallit ja tietojärjestelmät ovat osa sitä puhetta ja keskustelua, jolla tätä muutosta tehdään. Jos me arkistolaiset, arkeologit, historioitsijat ja kirjastolaiset emme ota aktiivisesti osaa tähän keskusteluun, päädymme lopulta käyttämään kokoelmiemme hallintaan yleisluontoisia järjestelmiä, jotka on kehitetty koodareiden, it-arkkitehtien ja taloushallinnon tarpeisiin. Nämä järjestelmät ovat kyllä teknisen henkilökunnan kannalta helposti ylläpidettäviä,



Kathleen DeLaurenti (Peabody Institute, Johns Hopkins University) ja **Henrik Summanen** Prahassa IAML 2022 -kongressin puheenvuorojensa jälkeisissä tunnelmissa. Kuva: Jaska Järvilehto

mutta asiantuntijoiden on niitä vaikea käyttää, koska ne eivät sovellu tarpeisiimme. Meidän täytyy ottaa oma datamme haltuumme ja meidän täytyy ymmärtää, että tässä ei ole kyse teknologiasta tai tietotekniikasta, vaan organisaatioidemme tulevaisuudesta ja niiden toimintaa koskevasta päätösvallasta.

Mitä kirjastot, arkistot ja museot voivat oppia menneisyydestään tulevaisuuden suunnitelmia tehdessään?

Mielestäni helpointa olisi olla aktiivisempi käyttäjäkokemuksen suhteen. Miten helppoa hallinnoimamme informaation löytäminen on? Voisiko sen toteuttaa paremmin käyttäjiemme näkökulmasta? Olen linkitetyn avoimen datan puolestapuhuja ja meidän on ymmärrettävä, että internet on digitaalisen transformaation vipuvarsi. Datamme on käytettävissä internetissä, kun se on linkitetty johonkin muuhun dataan, joka on yleensä jonkin toisen organisaation tuottamaa. Meidän on julkaistava datamme internetissä linkitettävässä ja pysyvässä muodossa ja meidän on ymmärrettävä, että jos emme tee tätä, toistamme samat vanhat virheet uudestaan ja uudestaan. Eikä se ole hyvä juttu meille tai käyttäjillemme, mutta hyvin kallista se on.

Mitä kehityskulkuja näet liittyen siihen, miten kirjastojen, arkistojen ja museoiden on mahdollista toimia digitaalisessa ympäristössä? Onko näkyvissä enemmän uhkia vai mahdollisuuksia?

Tällä hetkellä iso juttu näyttää olevan digitaalisen transformaation ymmärtäminen strategisella tasolla. Meneillään on paljon hankkeita, joissa keskitytään kohentamaan päättäjien asiantuntemusta, jotta he pystyvät johtamaan digitaalista transformaatiota kunnolla. Uskon myös, että yhä enemmän ymmärretään se, että muistiorganisaatioiden jakautuminen arkistoihin, kirjastoihin ja museoihin ei ole mielekäästä digitaalisessa maailmassa. Digitaalisen objektin pitää olla käyttäjän käsiteltävissä ja löydettävissä samalla tavalla riippumatta siitä, onko kyseessä dokumentti, museoesine tai kirja. Meidän täytyy tehdä enemmän yhteistyötä, jotta käyttäjät voivat meitä hyödyntää.

Näen mahdollisuutena sen, että kulttuuriperintöorganisaatioiden aineistoille on paljon kysyntää käyttäjien taholta eikä aineistojen käytön lisensointi ole kovin iso ongelma. Uhka puolestaan on se, että jos olemme liian hitaita digitaalisen transformaation kanssa, ottaa joku muu paikkamme internetissä. Tämä on jo nähty Google Booksin kaltaisten projektien ja Wikipedian kaltaisten yhteisöjen kohdalla.

Meidän on siirryttävä pois pelkääjän paikalta ja otettava ohjat käsiimme. ■

Digi, digi, digi...

Digitoinnin, digitalisaation ja digitaalisen transformaation käsitteiden erot ja keskinäiset suhteet musiikkijulkaisemisen kontekstissa käyvät selväksi Teemu Pölkin laatimasta havainnollistavasta taulukosta, joka on alun perin julkaistu Jyväskylän ammattikorkeakoulun Turbinaattori-blogin artikkelin [Digitaalisuus ilman muutosta on turhaa](#) yhteydessä.

Digitointi	Digitalisaatio	Digitaalinen transformaatio
Tuotteen tai palvelun muuntaminen analogisesta tai fyysisestä digitaalseksi	Digitoidun tuotteen avulla uusien tuotteiden tai palveluiden innovoiminen	Digitalisoidun tuotteen tai palvelun uudelleenajattelu ja järjestely kokonaan uudeksi konseptiksi
Vinyyli → CD-levy	CD-levy → Digitaalinen musiikkikauppa	Digitaalinen musiikkikauppa → Streamauspalvelu

Taulukko: Teemu Pölkki



Musiikkikirjat, tiedonhaku ja verkko

Teksti ja kuva **Heikki Poroila**

Olen harrastanut musiikin tiedonhakuun liittyvää tutkimustyötä ja tulosten kokoamista lähes koko kirjastourani (1979-2015) ajan. Kun Suomen musiikkikirjastoyhdistyksen julkaisusarjaa pantiin 1980-luvun lopulla pystyyn, internet oli vielä tietämätöntä tulevaisuutta ja kaikki musiikkiin liittyvä tietous oli olemassa vain paperisina kirjoina ja lehtinä. Tuolloin ja vielä koko 1990-luvun ajan – myös syvimmän laman keskellä – musiikkikirjastot hankkivat kokoelmiinsa käytännössä kaiken Suomessa julkaistun ”alan” kirjallisuuden. Se tarkoitti tuolloin noin 150 kappaleen levikkiä myös teoksille, joita ei ollut tarkoitukseen lainata, vaan joille asetettiin ”hakuteoksen” tehtävä ja status. Myös suurta pienemmät kirjastot hankkivat runsaasti hakuteoksia, koska tiedon luonne oli paikallista. Kaukopalvelu oli olemassa, mutta eihän niitä hakuteoksia kukaan halunnut antaa lainaksi, vaan ne pidettiin osana käsikirjastoa. Hakuteokset piti hankkia ja ne hankittiin oman kirjaston hyllyyn.

Avoimen tietoverkon synty merkitsi perinteisen kirjaston tarjoaman tietopalvelun luonteen radikaalia muutosta. Muistan itsekin hyvin sen tunteen, kun ensimmäisen kerran – joskus 1990-luvun puolivälissä – pääsin vilkaisemaan jotain Library of Congressin luetteloa näyttöpäätteeltä. Vaikka tulevaisuuden yksityiskohdat olivat mitä hämärimmät, tajusihan sitä heti, että internet tulee muuttamaan musiikin tiedonhaun peruuttamattomasti ja että ehkä joskus vähentämään paperille painettujen hakuteosten tekemistä ja julkaisemista. Vaikka musiikin jakelussa onkin tapahtunut ripeitä muutoksia, Wikipedian kaltaiset tiedonlähteet ovat vasta vähitellen korvanneet painetut tietoteokset, eivätkä edes kokonaan, vaan osittain.

Tähän hitauteen vaikuttaa tekijä, jota useimmat kirjastoalan ammattilaisetkaan eivät välttämättä tule ajatelleeksi. Yksittäinen Wikipedia-artikkeli saattaa näyttää työmäärältään vähäiseltä, mutta jos se tehdään kunnolla, aikaa ja asiantuntemusta tarvitaan melko tavalla. Wikipedia perustuu vapaaehtoiseen resurssien luovuttamiseen, mikä merkitsee laadun epätasaisuutta ja suuria eroja toisiinsa verrattavissa olevien ilmiöiden taustatietojen määrässä. Myös monografiatyypin kirjan tuottaminen verkkojakeluun on mahdollista siten, että ihmiset tekevät työtä ilman korvausta. Mutta jos jokin sisältö halutaan julkaista myös pape-

rille painettuna (syistä tuonnempana), painatukseen ja mahdolliseen kirjoittajan palkkioon tarvittava raha täytyy jostain löytää. Ilman sponsoria eli apurahaa ainoaksi vaihtoehdoksi jää markkinataloudessa teoskappaleiden myynti hinnalla, joka kattaa ainakin väistämättömät painatuskustannukset.

Olen omassa musiikin tietokirjatoiminnassani kulkenut molempia reittejä. Kymmenet suppeammat luettelot on rahoitettu Kirjastosäätiön pienillä apurahoilla ja painokulut kerätty kirjastojen hankinnoilla. Kun siirryin itse suosimaan verkkojulkaisemista (motiivina sekä ekologinen hakkuiden vähentäminen että kustannusten minimointi tinkimättä saatavuudesta), on tekijän työ yleensä jäänyt ilman rahoitusta ("eihän sitä mitään pakkoa ole niitä luetteloita väsätä") tai ainakin se on ollut hyvin satunnaista. Nykypäiviin asti on kuitenkin tekijälläkin ollut motiivi tuottaa verkkokirjan lisäksi myös paperimuotoinen kirja, koska vain sen avulla luettelo tuli osaksi kansallisbibliografiaa. Joitakin vuosia sitten minulle kerrottiin Kansalliskirjastosta, että luetteloinnissa suositaan monografioita, jotka ovat ilmestyneet sekä painettuina että verkossa, pelkästään verkossa julkaistut jäävät odottamaan hetkeä, jolloin joku ehtii tarttua – eikä silloinkaan luvattu varmuutta. Nykyään myös PDF-muotoisen kirjan voi "luovuttaa" Kansalliskirjastolle, jolloin se tulee osaksi kansallisbibliografiaa.

On kiistatonta, että suuren yleisön näkökulmasta maksuton verkkojulkaisu on paras mahdollinen tapa tarjota musiikkiin liittyvää tietoa. Olen itse pyrkinyt tarjoamaan kaiken kaasaamani tällä tavalla saataville niin kirjastoissa kuin yksityiskodeissa. Kun jokin hakuteos, luettelo tai muu tietopuolinen on tehty, se täytyy saada kiinnostuneiden ulottuville ja käyttöön, palkkiot ja vastaavat ovat sen rinnalla toisarvoisia asioita. En kannan minkäänlaisia kaunaa siitä, että olen joutunut monissa tapauksissa tekemään vuositolkulla palkatonta työtä. Ratkaisu on ollut oma, enkä muutenkaan ole koskaan tehnyt mitään palkkion takia. Mutta siitä myönnän tulevani alakuloiseksi, kun tajuan, ettei jotain melkoisesti työtä vaatinutta hakuteosta olla edes kirjastoissa halukkaita hankkimaan lainattavana paperikirjana, vaan – parhaassa tapauksessa – jäädään odottamaan, että hakuteos ilmestyy maksuttomana verkkoversiona.

Vaikka paperikirjoista koostuva kokoelma on tiedonhaun kannalta usein tiedollisesti nopeasti vanhentunut, kirjaston hyllyssä ja luetteloista löytyvä monografia on kuitenkin usein ainoa hakuteos, jonka kansalainen voi loogisesti aiheesta X löytää. Parhaatkin Wikipedian artikkelit ovat suppeita verrattuna kunnolla tehtyihin monografioihin. Jos kirjastot jättävät kirjamuodossa julkaistut hakuteokset hankkimatta, ne ottavat samalla riskin siitä, ettei a.o. nimeke tule tiedonhakijan tietoisuuden piiriin ehkä koskaan. Yleiset kirjastomme eivät luetteloiksi maksuttomia verkkojulkaisuja, ellei sama sisältö ole hankittu myös paperimuodossa. Kirjaston luetteloa selaava jää siten helposti ilman tietoa siitä, että tästä tai tuosta aiheesta on olemassa perusteellinen ja omakielinen tietoteos.

Edelliseen on helppo todeta, että valtaosa tiedon hakijoista varmaan googlettaa nettiä ja sitä kautta löytää verkkojulkaisun, jonka paperiversion kirjasto on jättänyt hankkimatta kokoelmaansa. Mikään ei kuitenkaan takaa, että näin tapahtuu eli kirjasto voi – tietenkään sitä tarkoittamatta – jättää perustehtävänsä hoitamatta ja asiakkaansa pulaan. Olen kuullut hankkimattomuudelle myös sen perustelun, että kyseessä on "liian marginaalinen teos" jopa kirjaston näkökulmasta. Onkin vaikea perustella ajatusta, että jokaisesta kirjastosta täytyy löytyä "kaikki", se ei ole mahdollista eikä järkevää. Mutta jos suomalaisen elävän säveltäjän teosluetteloa ei haluta hankkia sen marginaalisuuden takia, luulisi perustelun koskevan ennen muuta pienempiä kirjastoja, ei ns. maakuntakirjastoja. Tosiasia kuitenkin on, että teos *MULTIKOLOR : Olli Virtaperkon teosluettelo* (2021) löytyy nyt vain 11:stä kirjastosta, eivätkä useimmat entiset maakuntakirjastot kuulu tähän pieneen joukkoon.

Jos Virtaperkon teosluetteloa voi ehkä objektiivisesti pitää melko marginaalisena julkaisuna, tällainen luonnehdinta sopii huonommin julkaisuun, joka listaa – vaikkakin englannin kielellä – kansainvälisesti tunnetun ja suosituksen säveltäjän Frank Zappan koko tuotannon. Kuvittelisin ainakin itse, että maakuntakirjaston tasoissa kirjastoissa kyettäisiin päättämään, että luettelo on lajissaan ainoa maailmassa koskaan julkaistu ja että tällainen fakta ehkä vaikuttaisi hankintapäätökseen. Näin ei kuitenkaan ole ollut kymmenen entisen maakuntakirjaston kohdalla. Esimerkiksi Lapista, Kainuusta ja Kaakkois-Suomesta kirjaa ei löydy ollenkaan, joten mahdollisen kaukolainaajan täytyy kurotella muualle Suomeen.

Onko kyse ollut siitä, että juuri näitä teoksia ei ole pidetty tarpeellisena? Vai siitä, ettei musiikin alan hakuteoksia ylipäättään enää hankita kuin satunnaisesti? Kaikkeenhan raha ei koskaan riitä, mutta onko raha loppunut juuri näiden kirjojen kohdalla esimerkiksi siksi, että varhaisempi, suppeampi painos (Zappa) on verkossa maksutta ja loogisesti voi päätellä myös uusimman version jossain vaiheessa tulevan verkkoon (näin tosiaan tulee tapahtumaan)? Vaikuttaa kuitenkin siltä, ettei kyse ole pohjimmiltaan rahasta. Kun kirjoitin asiasta Kirjasto-Kaapeliin pienen jutun, tarjosin kirjastoille mahdollisuuden saada nämä hakuteokset maksutta ottamalla minuun yhteyttä sähköpostilla. En saanut ainuttakaan tähän liittyvää viestiä.

Joudunkin tulkitsemaan tilanteen niin, ettei tulevaisuudessa ole enää tarvetta julkaista paperille painettua musiikin hakuteosta ainakaan siksi, että suomalaiset kirjastot niitä halusivat hyllyynsä. Kun tiedän, etteivät kirjastot myöskään tule luetteloimaan oma-aloitteisesti pelkästään verkossa julkaistuja tietosisältöjä, joudun hiukan raskain mielin toteamaan, etteivät kirjastot enää kaipaa kirjamuotoista tiedollista musiikkiaineistoa. ■



MUSIIKKIKIRJASTOJEN LEHTI

Suomen musiikkikirjastoyhdistyksen julkaisema Intervalli –lehti heräsi henkiin lähes 10 vuoden tauon jälkeen. Ensimmäiset numerot julkaistiin viime vuoden puolella. Lehti ilmestyy kaksi kertaa vuodessa ja on vapaasti luettavissa.

”Intervalli on enemmän kuin yhdistyksen lehti. Se haluaa toimia asioita yhteen kokoavana foorumina, keskustelunavaajana sekä tiedonvälittäjänä koko musiikkikirjastokentälle”, kertoo päätoimittaja **Tiina Tolonen**.

➔ www.intervalli.fi

Intervallin uusi tuleminen noteerattiin myös Kirjastolehdessä.

Huipputarjous

Teksti: Pauliina Isomäki

Puhelin soi.

- Päivää! Täällä puhuu rouva N. Olen X-kuoron sihteeri.
- Päivää päivää.
- Meillä on täällä nuotit sellaiseen joululauluun, jonka te olette ilmeisesti sovittanut sekakuorolle.
- Niin?
- Me voisimme mahdollisesti esittää sen meidän tulevassa konsertissamme.
- Olkaa hyvä vain.
- Niin että kuinka paljon olisitte valmis maksamaan, jotta me esittäisimme sen?
- Anteeksi mitä??
- Me tarjoamme sellaista tilaisuutta, että voisimme esittää sen, jos te maksatte meille. Kuinka paljon olisitte valmis maksamaan?

En tiedä, esittikö X-kuoro sovitukseni vai ei. Minä en maksanut heille mitään. Hekään eivät maksaneet minulle mitään.

Tämä oli ihan ensimmäinen kerta, kun minua vaadittiin maksamaan siitä, että muut saavat hyödyntää minun tekemääni työtä. Verkkopiratismiin aikakaudella ei tosin ihmetyttäisi, vaikka tällainen käytäntö yleistyisi enemmänkin. Musiikin kuluttajan pitäisi saada kaikki nopeasti ja ilmaiseksi, tekijän taas pitää nähdä aika tavalla vaivaa, jotta syntyisi hyvää musiikkia ja sitä olisi tarjolla ihmisille. Usein siitä pitää jopa maksaa. Jos ette usko, lukekaapa kirja ”Artisti maksaa kiltisti”.

Ja sitten toinen ääripää: opiskelija soitti orkesterin solistina Waxmanin Carmen-fantasian viululle ja orkesterille. Oppilaitos maksoi orkesterimateriaalivuokran, joka oli hengästyttävät \$800! Siis todellakin 800 dollaria siitä ilosta, että saadaan esittää teos yhden kerran ja palauttaa nuotit saman tien (postikulut Amerikkaan lisättävä hintaan). Raha ei tässä tapauksessa edes mene säveltäjälle, ei tietenkään alkuperäiselle säveltäjälle Georges Bizet’lle eikä myöskään edesmenneelle Waxmanille, vaan hänen perilliselleen (?) Waxmanille. Saa-tan nähdä mielessäni poika-Waxmanin makoilemassa riippumatossa läppäri vatsan päällä tarkistamassa, onko tullut maailmalta lisää Carmen-tilauksia. Ah, vain kaksi tilausta tällä viikolla! Nostetaanpa hintaa!

Olen sitä mieltä, että luovan työn tekemisestä pitää saada palkkio. Palkkion pitäisi kuitenkin olla sillä tavalla kohtuullinen, että sen maksaminen ei ole mahdotonta. Jos esimerkiksi nuottivuokrat kipuavat kovin korkeiksi, kukaan ei voita, koska teos jää kokonaan esittämättä tai nuotit hankitaan jollakin puliveivauksella ilmaiseksi. Sama pätee äänitekauppaan. Tuoreita, sekä musiikin tekijän että ostajan kannalta kohtuullisia ratkaisuja kaivataan, muuten merirosvoilu upottaa ammattimaisen musiikintekemisen. ■

Mitä tapahtui Tanskan musiikkikirjastoyhdistykselle?

Teksti ja kysymykset Tiina Tolonen ● Vastaukset Anders Cato ja Øjvind Harkamp

Kesällä kuultiin murheellinen uutinen Tanskasta, kun sikäläinen musiikkikirjastoyhdistys lakkautti toimintansa 1.7.2022 lukien. Tanskassa, kuten Suomessa, musiikkikirjastoyhdistyksen toiminnan rahoitus tulee jäsenmaksujen kautta ja jäsenmäärän hiipuesssa edellytykset yhdistyksen toiminnalle katosivat, sillä hallituspaikkojen täyttäminen kävi täysin mahdottomaksi. Lakkauttamisuutinen tuli varmasti suurena yllätyksenä monelle IAMLin jäsenmaalle, vaikka samansuuntaista trendiä on ollut nähtävissä esimerkiksi Ruotsissa, jossa musiikkikirjastoyhdistys kuitenkin saa monista muista maista poiketen rahoitusta myös sikäläiseltä kulttuuriministeriöltä.

Olin Intervallin päätoimittajan ominaisuudessa yhteydessä Tanskan musiikkikirjastoyhdistyksen hallituksen sihteerinä aiemmin toimineeseen **Anders Catoon**, joka vastasi mielellään kysymyksiini ja välitti ne oma-alotteisesti myös musiikkikirjastoyhdistyksen varapuheenjohtajana toimineelle **Øjvind Harkampille**, joka vastasi omasta puolestaan niihin. Heidän vastauksiensa kautta piirtyy kuva siitä, minkälainen kehitys tanskalaisissa kirjastoissa ajoi musiikkikirjastoyhdistyksen lopulta siihen tilanteeseen, että vuonna 2021 järjestetyssä jäsenäänestyksessä 56 % yhdistyksen jäsenistä äänesti yhdistyksen lakkauttamisen puolesta.

TT: *What kind of changes have happened in the music departments in Danish public libraries? Are there any music librarians left there?*

AC: Music library activities in Denmark have changed rapidly and in just a few years there is not so much left, not of music libraries, not of music activities and not of engagement. The biggest change is probably the arrival of internet and music services there. People's use of Spotify and other services have made music libraries less important. Then there have been cuts in many library budgets, and one thing that is hit the most is very often music activity. That is kept at a low level and very often music librarians are moved to other departments and only keep a small part of their daily duties in the music library. There are of course quite a few music librarians left, but, as I said, not many work full time as such.

ØH: The music has always had tough conditions in the Danish libraries. It had to fight its way into libraries and, despite great success among users, it has probably never been really recognized among the "real" librarians - the literary ones. Having said that, music thrived in libraries in the 60s, 70s, 80s and 90s, and was somewhat accepted as one of the public library services. But when the Internet announced its arrival and music became increasingly available online, interest among users declined accordingly.

As Danish public libraries were also challenged by constant savings, it caused many of the "real" librarians, including library managers, who had otherwise almost accepted and perhaps even recognized music in libraries, to look askance at it again. Now it was necessary to focus on the core task - the dissemination of literature. The few newcomers and remaining music librarians put a massive ef-

fort into renewing music dissemination from exclusively lending to include a multitude of different types of events to a much greater extent, from concerts - over lectures - to the establishment of listening clubs, the production of podcasts and much more. The users welcomed the new initiatives, though they still didn't enjoy serious recognition among the literary library establishment.

The evolution of media and the ubiquitous access to almost anything has been the dominant factor here, and as consumers the statistics are not wrong: we always choose convenience above all else. And if the price is low enough [read: free], then we don't really care if it's legal. Over time, legal services have come online, the big music streaming services, but before that it was pure piracy, where the Danish public libraries actually had an early legal online offer where you could "download" music. But when the big streaming services came along, the demand for this product also disappeared.

The status of the Danish public libraries today across the board is that users largely get their musical needs met on digital online services, that the budgets for music dissemination are a fraction of what they have been in the past, that music librarians are a rarity, and when and if they are there, music is most likely only a small part of their total workspace. As music has taken up less space in libraries and there have been fewer music staff, recruitment of new members to the association has also continuously gone downhill.

TT: *How is the situation in university libraries?*

AC: Within the university world, I do think the situation is a bit more stable. Conservatoires need to keep their collections up to date and maintain a certain service.

TT: *Is there any education on music librarianship? And what about continued training?*

ØH: The Royal School of Library and Information Science has undergone several changes over the past 20 years and is now closed as an independent institution. The programmes were placed under the University of Copenhagen, but after several restructurings, there were severe cuts in the staff that originally came with the Library School to the University. The library-specific parts of the education, as far as I am aware, are almost non-existent, and an actual librarian education or training does not exist in Denmark anymore. But even before all this, the Royal School of Library and Information Science had already discontinued the music-specific electives in the programme.

AC: As far as I know there is no education or training for music librarians left in Denmark.

TT: *How did the Music Library Association in Denmark react to the situation in Danish libraries?*

ØH: The Music Library Association in Denmark has continuously tried to talk up music and sought to defend the conditions of music in libraries, but without much success. Maybe we didn't shout loud enough, and someone might think we should have fought harder. But we have done as well as we could under the given conditions and with the resources we had available.

TT: *Why did you come up to this conclusion, to suspend the association?*

AC: In Denmark I think the decline in interest went together with the politicians giving less and less money to music libraries, removing music departments, and giving the music librarians a lot of other duties. Many felt stressed and worn out, and there was very little time to dedicate to a voluntary organisation.

Sometimes we succeeded in arranging a special study day or something, but it became less and less frequent. Then the Covid years came and more or less put an end to it all. Before the Pandemic we tried to keep the Danish IAML up and alive and organised at least one yearly event, or supported events organised by others. But the interest just faded. We have an annual meeting once every two years and we noticed there also that no one wanted to come. At the meeting 2,5 years ago it was only the Board plus 2 members – and this year only one member apart from the Board. There were also problems within the Board. During the pandemic several Board members have lost their jobs or moved to other duties, so no one was interested in staying in the Board – and no new Board members were available. The Pandemic was like the final blow. So we then decided to ask the members if they wanted to disband the organisation. We had expected some to become upset and sad, but no. All those who voted, voted in favour of disbandment and the decision was taken to disband the organisation by 1.7.2022. A very sad decision, but when there is no engagement...

In Denmark there were actually two music library organizations up until now: DMBF (The Danish Branch of IAML) and MUFA, a music organisation within the trade union for librarians. MUFA still exists, but has the same problems. They have had no activity at all since early 2019. The Danish Library Association has so far not reacted at all to our organisation being disbanded.

ØH: The association's various offers have not been used by the members, just as anyone other than the board has rarely met before the general meetings. The members have not seemed particularly interested in the association's offer or existence. Even the question of the dissolution of the association has not been able to attract much attention.

And it has been absolutely impossible to recruit new board members. Where former board members have in some cases been allowed to spend working hours on their board work, for the past several years it has only been leisure work for the board that has been sitting for a long time. Several of the board members, including myself, no longer work with music or in libraries, and therefore find it increasingly difficult to prioritize the board work.

Each time the association has sent out dues collections, member libraries have dropped out because they suddenly became aware of an expense that could be saved without anyone really noticing. Based on a tendency for the interest to have been declining, just like the dues income, while the expenses, not least for IAML membership, have remained the same, the board, after several years of consideration, has gradually found it pointless to continue an association that no longer has anyone's interest and also really doesn't make any difference anymore.

AC: One thing that both I and Øjvind agree upon, is that we also want to tell you, that the remaining funds of the Danish Branch of IAML have been given to Syddansk Universitetsbibliotek and a project called Digitalt Jazzhistorisk Arkiv. We had a call for interested projects out, but only received one application, so it was decided to give the money to this project.

Ovea ei yhdistyksen perässä ole toivon mukaan lopullisesti suljettu, vaan kuten IAMLin verkkosivulla todetaan, he toivottavat Tanskan musiikkikirjastoyhdistyksen takaisin jäseneksi jos se päätettäisiin perustaa uudelleen. Kysymys kuuluukin, että mitä voisi tai pitäisi tapahtua, jotta näin kävisi – Øjvind Harkamp esimerkiksi kertoi siirtyneensä kokonaan pois kirjastomaailmasta viime vuonna, ja työskentelevänsä tällä hetkellä GDPR-asioiden parissa Tanskan vanhimmassa tavaratalossa. Hän toteaa nyt olleen aika muutokselle, mutta ehkä vielä jonain päivänä tulee aika palata ydinosaamisen pariin.

Anders Cato lähetti tärkeät terveiset meille suomalaisille:

AC: I am just so delighted to hear that the enthusiasm in Finland for Music Libraries is so great. Try to keep it that way, engage as many members as possible in your work, try to keep the enthusiasm up and try to arrange one or two yearly events that people can attend, meet each other and exchange ideas. The more members that are involved and feel responsible for the future of the organisation, the less is the risk, I think, that something might go wrong. And do come to the IAML annual Congress. It does give you quite a lot of enthusiasm and inspiration. In the last few years, there has been almost no interest in attending from Denmark, despite the fact that we handed out scholarships to those who wanted.

En voisi olla enempää samaa mieltä kuin Anders. Toivon että meillä löytyy uusia innokkaita musiikkikirjastolaisia tai sellaiseksi itsensä tuntevia tulemaan mukaan yhdistyksen toimintaan. Erityisen tärkeää on kaikenlaisen tiedon ja ideoiden jakaminen, yhdessä tekemisen ”hyvä pöhinä” kaikenlaisista rajoista ja rajoituksista huolimatta. ■



Suomen musiikkikirjastoyhdistyksen syysseminaari 7.12.2022

Suomen musiikkikirjastoyhdistyksen syysseminaari järjestetään keskiviikkona 7. joulukuuta 2022 klo 14–16. Kaikille avoin ilmainen seminaari järjestetään etätapahtumana Microsoft Teams -alustalla.

Kuulemme Helsingin kaupunginorkesterin ja Helsingin kaupunginkirjaston tapahtumayhteistyöstä sekä siitä, miten ja miksi Suomen kirjastoseuran mentorointiohjelmalla pyritään edistämään hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä kirjastoissa. Ohjelmassa on varattu aikaa kysymyksille ja keskustelulle.

Tarkemmat tiedot ohjelmasta sekä osallistumislinkki löytyvät [yhdistyksen verkkosivuilta](#).